

<u>Гум имыхуж</u> **ЛЪЭХЪЭНЭ** ткІий

Псалъэ 3-нэ нап.

Бжыккэ <u>vəmpir.PAƏ</u>b

Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэухэу пщІэ зыхуэсщІхэ! Урысей Федерацэм и Конституцэм и ма-

хуэмкіэ сынывохъуэхъу! Къэралым и Закон Нэхъыщхьэр, 1993

гъэм дыгъэгъазэм и 12-м къащтар, хъуащ

иджырей урысей къэралыгъуэщІэ ухуэным

и лъэхъэнэщІэ къызэрыунэхуам и дамы-

гъэу, лъапІэныгъэ нэхъыщхьэу абы игъэу-

ващ ціыхум и хуитыныгъэхэр хъумэныр, къэрал унафэр зыіэщіэлъынур къыхэзыхыфынур ціыхубэрауэ зэрыщытри иуб-

зыхуащ. Ар уващ суверенитетымрэ къэрал

щІыналъэр зыуэ щытынымрэ, абы и поли-

тикэ системэм и зэпІэзэрытагъым я шэ-

Жылагъуэ зэхэтыкіэм, къэрал ухуэкіэм я

лъабжьэ нэхъыщхьэхэрщ тегъэщlaпlэ хуэ-

хъуар Урысейм и Конституцэ къагъэщ1э-

Махуи 10-щ къэнэжар

Пщіэ зыхуэтщі щіэджыкіакіуэ лъапіэхэ! 2022 гъэм и япэ илъэс ныкъуэм ди газетыр зыІэрыхьэну хуейхэм абы щытрадзэну палъэр дыгъэгъэгъазэм и 23-м еух.

«Адыгэ псалъэм» тедзэным феужьэрэкlыну, иужь дыдэ махуэхэм нэвмыгъэсыну фыкъыхудоджэ. Ди ныбжьэгъу пэжу адэкІи фыкъэнэну, дунеймрэ лъэпкъымрэ ехьэліа іуэхугъуэ нэхъыщхьэхэм анэдэлъхубзэмкіэ къыдэкІ газет закъуэмкІэ зыщывгъэгъуэзэным къыпыфщэну фыхуеймэ, фигу къыдогъэкІыж «Адыгэ псалъэм» мазихым и уасэр:

унэм ныфхуахьынумэ - сом 724-рэ кlэпlейкlэ 80-рэ; фэ езым пощтым къыщеІыфхыжынумэ - сом 660-рэ. «Адыгэ псалъэм» щытевдзэ хъунущ КъБР-м пощт зэпыщІэныгъэхэмкІэ и управленэм и ІуэхущІапІэ псоми. Ди индексыр П 5894.

Властым и зэхэлъыкІэр егъэфІэкІуэным,

граждан жылагъуэм абы щиІэ мыхьэнэм

хэгъэхъуэным ехьэлІа зэхъуэкІыныгъэхэм

ящыщу къыщыгъэлъэгъуащ ціыху лэжьа-кіуэм пщіэ хуэщіыныр, сабийхэмрэ уна-

гъуэхэмрэ, зи ныбжьыр хэкІуэтахэм защІэ-

гъэкъуэныр, ар щыхьэт тохъуэ ди къэралым

и купщІэр социальнэ унэтІыныгъэ зиІэу зэ-

Шэч къытесхьэркъым Конституцэр жыла-

гъуэр япэкІэ кІуэтэным и лъабжьэ быдэу

дяпэкІи зэрыщытынум, дыщалъхуа Къэбэр-

дей-Балъкъэрымрэ ди Хэкумрэ адэкІэ за-

ужьыным, ціыхухэм я псэукіэр егъэфіэкіуэ-

нум, зэгузэпэщагъым я шэсыпгэу зэрыувы-

Узыншагъэ быдэ фиlэу, зэlузэпэщу, гуш-

хуауэ фыпсэуну, ехъулІэныгъэхэр къэфхьы-

къадэкІуэу, дэфтэрым япэ игъэщыпхъэхэм

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ

КІуэкІуэ Казбек Урысей Федерацэм и Конституцэм и

махуэм и щіыхькі ціыхухэм зэрехъуэхъуар

ТекІуэныгъэщІэхэм

якъежьапІэ

рыщытым.

ну сынывохъуэхъу.

Урысейм и Президентым и полномочнэ лыкіуэу КИФЩІ-м щыіэ Чайкэ Юрийрэ округым хыхьэ щІыналъэхэм я Іэтащхьэ-

хэмрэ хэтащ унафэщ ІныбжьыщІэхэм я «Кавказым и къэкlуэнур» шІыналъэзэхуаку клубым иригъэкіуэкіа, илъэсым кърикІуахэр щызэхалъхьэжа зэхуэсым.

«КАВКАЗЫМ и къэкІуэ-нур» зыфІаща, унафэщІ ныбжышІэхэм я щІыналъэзэхуаку клуб» щІэныгъэ проектыр егъэзащІэ Кавказ Ишхъэрэм ит еджапІэ нэхъыщхьэхэм я студентхэм я зэгухьэныгъэм, Урысей Федерацэм и Президентым и полномочнэ лІыкІуэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм щыІэм и аппаратым и нэІэ щІэтрэ Президент грантхэр я щІэгъэкъуэну. Зи лэжьыгъэр фейдэ къегъэщІыным темыщІыхьа, «Урысейр Іэмалхэм я къэралщ» платформэм иригъэкІуэкІа зэпеуэхэм щытекІуахэр зэкъуэгъэувэнырщ жэрдэмыр зыхуэгъэзар.

«Фи кlэух съездым кърикІуэхэм япкъ иткІэ проектхэр, КИФЩІ и социальноэкономикэ зыужьыныгъэм хуэщхьэпэнухэр зэхэфлъхьэну дыщогугъ. Зы илъэс дэкlащ. Пэжщ, ар икъукlэ мащІэщ, ауэ сэ быдэу си фІэщ мэхъу дэ зэхъуэкъызэрытпэплъэр», - жи-Іащ полномочнэ ліыкіуэм центру къызэхуэсахэм защыхуигъазэм. Абдеж къыщыхигъэщащ Псыхуабэ «Мэшыпрограммэ куэд щагъэзэщІэнущ. Абы и лъэныкъуэкіэ ядэлэжьэнуш «Шіэныныгъэм, ЗИ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Ізтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек хэтащ Кіышкыз Алимрэ Ку

лиев Къайсынрэ я фэеплъ

иджыблагъэ Шэджэм къалэм

къыщыщызэјуахым ирагъэкјуэ-

кіа пэкіум. Ди щіыналъэм и мы-

закъузу, зэрыхэгъэгуу щыціэрыіуэ ціыхубэ усакіуитіым я

фэеплъ махуэщім кърихьэліащ

КъБР-м и Правительствэмрэ

Парламентымрэ щыщхэр, щІына-

-наш дефану сіпыіш мехест

зезыхьэ къулыкъушапіэхэмрэ

жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмэ я

ПЭКІУР къыщызэІуахым, КІуэ-

кіуэ Казбек къызэхуэсахэм абы

къызэрекіуэліам папшіэ фіьшіэ

яхуищІри жиІащ: «Ди щІыналъэм и

щіыдэльху льэпкъитіыр зэпы-

зыщІэ, я зэхуаку илъ ныбжьэгъу-

Къэбэрдей-Балъкъэрым шыпсэу

лъэпкъхэр зэзыпх лъэмыжщ, я Іэ-

дакъэщІэкІхэр дунейм тетыху зэ-

рыгъуэзэн псэкупсэ гъуэмылэщ, я

зэхущытыкІэр мыкІуэдыжын фэ-

зыгъэбыдэ усакіуитіыр

лэжьакіуэхэр, усакіуэхэм

Іыхьлыхэр.

еплъщ».

adyghe@mail.ru № 149 (24.275) ● 2021 гъэм дыгъэгъазэм (декабрыи) и 14, гъубж ● Тхьэмахуэм щэ къыдокI ● И уасэр зы тумэнщ ● adyghepsale.ru БУДУЩЕЕ ФОНДА ПРЕЗИДЕНТСКИХ **КАВКАЗА** МЕЖРЕГИОНАЛЬНЫЙ КЛУБ ЛИДЕРОВ «БУДУЩЕЕ КАВКАЗА»

ЩІалэгъуалэм я щіэгъэкъуэнщ «Кавказым и къэкічэнур»

малхэм я къэралщ» къуда- кІэ дыщогугъ КИФЩІ-м и псо центрым хуэдэхэм, каз щІалэгъуалэр зэпыхуейщ

къуэкІи

фейдэ къегъэщІыным те- гъуалэ зэгухьэныгъэхэмрэ волонтёр

дэмышІэхэм. шІыналъэхэм

къыхэжаныкІ, къулыкъущІэхэм я зэпеуэхэм хэт ныбжышІэхэм иджыри Іэмалыфіхэр ягъуэташ я зэфіэкІыр здынэсыр къагъэлъэгъуэнымкіэ, я щіэныгъэм, Іэзагъэм хагъэхъуэным-

Кіуэкіуэ Казбек щіалэ-гъуалэм я упщіэхэм жэуапхэр яритащ икІи ахэр щыгъуазэ ищіащ щіалэгъуалэ грант проектхэм трагъэкІуэдэну мылъкур илъэс къакіуэм къыщыщіэдзауэ нэхъыбэ зэращІынум. «Апхуэдэуи проектышхуитІ дгъэзэщІэну ди мурадщ. Япэр Творческэ щІалэгъуалэм я уардэунэр (Театрхэм я уардэунэр) ухуэнырщ. Абы щызэхуэтшэсынущ творческэ гупхэр икІи дэтхэнэри дэзыхьэх унэтІыныгъэхэм щызэдэлэжьэнымкіэ Іэмал яіэнущ. ЕтІуанэр - «Іуащхьэмахуэ» корпоратив университет къызэгъэпэщынырщ. Ар увынущ унэтІыныгъэ зэмылІэужьыгъуэхэм хуэгъэпса, щІэныгъэм хуэунэтіа щіалэгъуалэ проектхэмрэ программэхэмрэ щыпхагъэкІ, я зэфІэкІым зыщрагъэужь, ІэнатІэ зэхуэмыдэхэм пэрыт ІэщІагъэлІхэм я Іэзагъэм щыхагъахъуэ щІыпІэ», жиІаш Къэбэрдей-Балъ-

къэрым и Іэтащхьэм. ЗэІущІэм хэтхэр КъБР-м и Іэтащхьэм къеупщІащ унафэщІым хэлъын хуей хьэлшэнхэр зыхуэдапхъэу къилъытэмкіэ. Кіуэкіуэ Казбек жиІащ унафэщІ, пашэ хъуныр ціыхум зыхуигъэущытын зэрыхуэмейр, атІэ ныбжьышІэм и ІуэхушІа-Чайкэ фэхэм я лъабжьэу игъэущІэныгъэфІ

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ

Правительствэмрэ я пресс-ІуэхущІапІэ. КІуэкІуэ Казбек Урысей Федерацэм и цІыхухэм я паспортхэр яритащ Бахъсэн

рэщіэжами.

къалэм щыпсэу ныбжьыщІэхэм. Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэр абыхэм Урысей Федерацэм и Конституцэм и махуэмкіэ ехъуэхъуащ икіи ехъўліэныгъэхэмрэ лъагапіэщіэхэмрэ яіэну зэригуапэр къы-«ДИ къэралышхуэм и цІыхуу ущытыныр -

ар пщІэшхуэщ икіи жэуаплыныгъэшхуэщ. Урысей Федерацэм и Конституцэм Іэ́мал къыдет ипэкіэ дыбакъуэну, зыдужьыну, къэкіуэнум дыхуэплъэну. Аращ нобэ ди республикэм къэралыгъуэ щытыкІэ къезытыр, къэралым и адрей щІыналъэхэри щІэзыгъэбыдэр. Конституцэм къыщыхьащ ди хабзэр тхъумэн, ди бзэр дджын хуейуэ. А документыращ Урысей Федерацэм и щІыналъэм зы унагъуэшхуэу дыщызыгъэпсэур», - жиlащ Klyэкlyэ Kaзбек ныбжьыщlэхэм за-

Іэтащхьэм къыхигъэщащ пандемием, къэхъукъащІэхэм я зэранкІэ дуней псор зыхэт экономикэ кризисым емылъытауэ Урысей Федерацэр къэрал лъэщу къызэрынэр, лъэпкъ проектхэр, къэрал, щІыналъэ программэхэр абы зэрыщагъэзащіэр.

Махуэшхуэм трагъэхуащ Бахъсэн къалэ дэт Мамырыгъэм, щэнхабзэмрэ зыгъэпсэхугъуэмрэ и паркым «Олимп» физкультурэузыншагъэр щрагъэфіакіуэ комплексыр къызэІуахыныр. Ар яхухуащ «Спортыр - гъа-

щІэм и мардэщ» къэрал проектым хыхьэ «Демографие» лъэпкъ унэтІыныгъэм ипкъ

Спорт комплексыр хуэгъэпсащ бэнэкІэ хуитымкІэ зыгъэсэныгъэхэмрэ мыхьэнэ зэмылі эужьыгъуэ зиіэ зэхьэзэхуэхэр щегъэкіуэкіынымрэ. Махуэ къэс абы екіуэліэнущ щіыналъэм щылажьэ спорт школхэм я гъэсэни 100-м щІигъу. ЕтІуанэ къатым теннис щыджэгу, тренажёр пэшхэр тетщ.

КомплексыщІэм тренерхэм япэ зыгъэсэныгъэр щыдрагъэкіуэкіащ Бахъсэн къалэм бэнэкіэ хуитымкіэ олимп резервым и

школым къекіўаліэ ныбжьыщіэхэм. 2022 гъэми щІыналъэм щыпащэнущ лъэпкъ проектхэр щыгъэзэщІэным. КІуэкІуэ Казбек и къэпсэлъэныгъэм щыживащ илъэс дызыхуэкІуэм Бахъсэн курыт щІэныгъэ щрагъэгъуэт школыр щыухуэныр щІадзэну. Еджапіэр 2023 гъэм къызэіуахыну я мурадщ. КъищынэмыщІауэ, мы гъэм къыщіадза Бахъсэн къалэмрэ Бахъсэн районымрэ я сымаджэщ нэхъыщхьэм и етіуанэ поликлиникэ къудамэр егъэфіэкіуэным ехьэліа программэр и кіэм нагъэсыну траухуащ. 2022 гъэм къызыхуэт щымы эў къызэрагъэпэщыжыну я мурадщ Бахъсэн къалэм дэт ещанэ, епліанэ курыт еджапіэхэр. Мыхьэнэшхуэ зиІзхэм ящыщщ 2023 гъэм ирихьэл ээф агъэк ыну я мурад Бахъсэн къекІуалІэ псы зрикІуэ бжьамий гупыр яукъуэдииныр.

МЭЗКУУ Къан.

нэгъуэщІхэми. Мыбдежым мыууэщызэпыщІауэщытыкІыныгъэфіхэр икіи инхэр къыщыхэзгъэщыну сы- ным центрыр хуэщхьэпэщытыну «Мэшыкъуэр» Кавказ Ищхъэрэ хьэхэр тепсэлъыхьащ къу- жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм выж къалэн нэхъыщхьэу федеральнэ округым хы- лыкъущ!эхэр гъэхьэзыры- я л!ык!уэхэм щепсэлъыхьэ щІыналъэ псоми щыщ- ным хуэгъэпса программэ- лІэм КъБР-м и Іэтащхьэ къуэ» щіэныгъэ центр зэ- хэмящіалэгъуалэмя зэхуэ- хэмрэ зэпеуэхэмрэ я деж рыщаухуэр. «А центрым запіэ, зэпсэлъапіэ хъун зэрыщрагъэкіуэкі щіыкіэм, Юрий фіыщіэ хуищіащ ок- выпхъэр и іэщіагъэм фіыўэ щІзныгъэ зэрызрагъэгъуэт зэрыхуейр. Абы и бжэхэр абыхэм къарикІуа Іуэху нэяхузэТухауэ щытынущ Кав- хъыщхьэхэм. И гугъу ящТащ къуэгъэувэным хуэщхьэпэ- бгъэдэлъу, цТыхухэм пщТэ каз Ищхъэрэм сыт и лъэны- узыншагъэр хъумэнымкІэ ну ІуэхуфІ къызэрыхилъ- яхуищІу щытыныр зэрыарар. зегъэужьыным ІэнатІэм лэжьыгъэр щІэм хьам папщІэ. Абы и гъэ» урысейпсо зэгухьэ- хуэунэтІа Іуэхухэр пхызы- тету Іуэхухэр гъэкіыну зи мурад щіалэ- щіалэгъуалэ политикэмрэ лонтёр зэщіэхъееныгъэхэм

мыщіыхьа, «Урысейр Іэ- проектхэмрэ. Икіи дэ икъу- къыщыхалъхьэ мэм, Хэкупсэхэм я урысей- къалащхьэ Псыхуабэ кав- заужьын папщІэ граждан жылагъуэр хузэщІэуІуэным нэшхүэ зэриІэм. ЩІэныгъэхэм я ну», - жиlащ Чайкэ Юрий. КИФЩІ-м хыхьэ щіына-щытыну «Мэшы- Щіыналъэхэм я Іэтащ- лъэхэм щыщ щіалэгъуалэ

Klyэкlyэ Казбек ругым и ныбжьыщ эхэр зэ- хищ ык ыу, щызэтеухуэным, фіыгъэкіэ щіалэгъуалэ, во-

КІыщокъуэмрэ Кулиевымрэ я фэеплъ къызэІуах тан дыхьэр зэдгъэпэшыжаш. Яны-

МахуэщІым ирихьэлІэу, УФ-м и ціыхуу зэрыщытым щыхьэт техъуэ паспортыр Кіуэкіуэ Казбек Шэджэм щіынальэм щыщ ныбжьыщІэ 12-м яритащ. «Нобэ зи цІэ къит- къалэ Іуэ, зи фэеплъыр дгъэлъапІэ ціыхубэ усакіуитіым ди щіына- щіыхь лъэм и фІыр дунейм хагъэІуэн КІуэкІуэ Казбек мызэ-мытІэу къэшхьэкІэ лэжьыгъэшхуэ зэфІагъэкІащ. КІыщІокъуэ Алимрэ Кулиев Къайсынрэ я ГэдакъэщТэкГ тхыгъэхэм укъыхураджэ гуащІэдэкіым пщіэ хуэпщіу, ціыхум ціыхугъэ кІэлъызепхьэу дунейм утетыныр. ЦІыхугъэкІэ зи гъащІэр зыгъэнщіым іэмалыншэу и гуащіэм къыхэк хъерыр езым и щхьэм и мызакъуэу, щалъхуа щІыналъэми екІынущ. Сэ быдэу си фІэщ мэхъу нобэрей махуэр мы ныбжьыщІэхэм гукъинэж зэращыхъунур, игъэгупсэу адэжь лъахэм зэрещхьэпэн дуней зэраухуэнур. ФыщІалэщ, фыдахэщи, фи дахагъэм дунейр дэщіэращізу, ціыхум сэбэп къахуэфхьу, фыщалъхуа Хэкур вгъэпэжу фыпсэуну си гуапэщ», ехъуэхъуащ абыхэм КъБР-м и Іэ-

КІыщокъуэ Алимрэ Кулиев Къайсынрэ я фэеплъыр Шэджэм

кіуэціым дащіыхьа Шэ- та нэужь, илъэситіым и кіуэцікіэ джэм жыг хадэм итщ. Абы иракІу́ащ. «ПсэупІэхэмрэ къалэ зэІузэпроектыр нэхъыфІ дыдэу къыщагупэкіэ лъэс лъагъуэ иіэщ, езыми бгъэдыхьэпІэхэри хуэщІащ. И хъужыгхэри къесэкlащ. Къалэм дэт утыкури нэхъ ин ящ ащ. Жыг хадэм цІыхухэм зыщагъэпсэху хъун щІыпІэрэ лъакъуэрыгъажэкІэ къыщІыхь лэжьыгъэхэр и кІэм нэсащ, дяпэкІэ яутІыпщынурэ цІыху кІуапіэ ящіынущ.

Шэджэм щІыналъэм щекІуэкІа ухуэныгъэхэм еплъыну гъуэгу ухуэныгъэхэм я гъэлъэгъуэныгъэр утыку кърахьащ. КъБР-м транспортымрэ гъуэгу пэщыныгъэмрэ» лъэпкъ проектым ІуэхухэмкІэ и министр ДыщэкІ Асипкъ иткіэ екіуэкіауэ щыта урысей- лъэн «Фіагъ лъагэ зиіэ гъуэгу псо зэпеуэм Шэджэм жыг хадэм и шынагъуэншэхэр» лъэпкъ проектыр зэрыкіуатэ щіыкіэм ціыхухэр лъытауэ щытащ. Фэеплъым и щыгъуазэ щищІым жиІащ: «2020 гъэм Щхьэлыкъуэ - Каменкэ гъуэгу Іыхьэм щыщу «Ищхъэрэ» вокзареягъкіэ щіыб уэздыгъэхэр зы- лым екіуаліэ гъуэгур зыхуей хуэдпылъ пкъохэр къегъзувэкlащ, гъззащ Щхьэлыкъуэ - Каменкэ, Кэнжэ - Каменкэ гъуэгухэр зэд-Щэнхабзэмкіэ унэм иубыд щіы гъэпэщыжащ, уэздыгъэ пкъохэр Іыхьэм зрагъэубгъуащ, махуэщі щыдгъэуващ. Налшык - Май - Шэгъэпэщыжащ, уэздыгъэ пкъохэр хуэІухуэщІэхэр щрагъэкІуэкІыну джэм гъуэгум телъ асфальтыр щІ эуэ тетлъхьэжащ. Иджырей мардэхэм тету лъэс лъагъуэ 22-рэ дубгъуащ, Т-7 лізужьыгъуэм хуэдэ ящыщщ, псалъэм папщіз, Хьэщыбжыхь хъун лъагъуэхэмрэ хэтщ. светофорхэр Лашынкъей, Щхьэлы-Фэеплъым и Іэгъуэблагъэм ира- къуэ, Яныкъуей, Шэджэм Ищхъэрэ, Хъущтэ-Сырт, Эльтюбю, Шэджэм Етіуанэ къуажэхэм щыдгъэуващ. Дызэрыт илъэсым джэгупІэр. НыбжьыщІэхэм паспортхэр ира- «Кавказ» гъуэгушхуэм щыщу Нар-

къуей - Лашынкъей гъуэгу Іыхьэми декІуэкІыу уэздыгъэ пкъохэр дгъэуващ. Абы къищынэмыщІауэ, гъуэгу зэпрыкіыпіэ 37-рэ хуэдиз тщІащ, дэтхэнэми Т-7 лІзужьыгъуэм хуэдэ светофорхэмки къызэдгъэпэщащ. Псори зэгъусэу къапштэмэ, километр 230-рэ хуэдиз зи кІыхьагъ гъуэгу зэзыгъэпэщыж икіи къэзыгъэщіэрэщіэж лэжьыгъэ етщІылІащ. Къыхэгъэщын хуейщ Шэджэм ЕтІуанэ - Булунгу гъуэгуми дызэрелэжьар, гуэхункІэ шынагъуэ зиІэ щІыпІэхэр зэпэщ зэрытщінжар. Бахъсэн къалэм хуэкІуэ гъуэгумрэ Къэбэрдей икІи Сыжажэм и цІэр зезыхьэ уэрамхэмкіэ укъикіыу еджапіэмрэ сабий гъэсапіэмрэ узэрекіуаліэ гъуэгухэмрэ лъэс лъагъуэхэмри зэдгъэпэщыжащ».

Министрым къыхигъэщащ КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек унафэм ипкъ иткіэ, Шэджэм ЕтІуанэ - Булунгу Іыхьэм хиубыдэу Шэджэм Ищхъэрэ икІи Хъущтэ-Сырт къуажэхэм дэкІ гъуэгухэм зэрелэжьынур, Шэджэм псыкъедектине дектинентине и дектине зыхуей-зыхуэныкъуэхэмкІэ зэрызэрагъэпэщынур. «КилометрипщI зи кІыхьагъ а гъуэгу Іыхьэм ещІылІапхъэ лэжьыгъэр дызытехьэ илъэсым духыну ди мурадщ. КІэщІу зэфіэдгъэкіын ди гугъэщ Шэджэмыпсым телъ лъэмыжым епха зэзыгъэпэщыж лэжьыгъэхэмрэ къалэ кіуэціым дэт щіыщіагъ зэпрыкІыпІэм епха ухуэныгъэхэмрэ», -

жиІащ Дыщэкі Аслъэн. Лъэпкъ проектхэмрэ къэралпсо программэхэмрэ пыщауэ лэжьыгъэ куэд нэгъуэщІ унэтІыныгъэхэмкіи 2022 гъэм Шэджэм щіыналъэм щекІуэкІынущ. Абыхэм ціыкіу Анатолэ и ціэр зезыхьэ щіыналъэ сымаджэщыр къэгъэщІэрэщіэжыным пыщіа лэжьыгъэхэр, Шэджэм Ишхъэрэм щаухуэну топ

ШУРДЫМ Динэ.

Спорт зэф Іэк Ілъаг эхэр зыІэрагъэхьэну хущІокъу

Къэбэрдей-Балъкъэрым и хабзэгъэув ІэнатІэм и унафэщІ Егоровэ Татьянэ я пашэу КъБР-м и Парламентым и президиумым и зи чэзу зэјущіэ екіуэкіащ.

«ПРАВИТЕЛЬСТВЭМ и сыхьэтым» къриубыдэу къытеувы вы каш «КъБР-м физическэ щэнхабзэмрэ спортымкІэ унэтІыныгъэм иІэ бгъэдыхьэкіэр зэпіэзэрыт щіыным и ІуэхукІэ» республикэ Унафэр гъэзэщІа зэрыхъум. Зэпкърыхауэ абы къыщыпсэлъащ КъБР-м спортымкіэ и министр Хьэсанэ Ислъам и гугъу ищ ащ и унафэм щіэт Іэнатіэм нэхъыщхьэу адаптивнэ спортым зегъэуб-

иригъэкІуэкІ лэжьыгъэхэм: гъунымрэ зи узыншагъэм физкультурэмрэ щыщІэныгъэ зиІэхэр физиехъуліэныгъэ лъагэхэм я ческэ щэнхабээм къыхэшэспортымрэ зегъзужьыным, ным, спорт инфраструк-

турэмрэ материально-техническэ лъабжьэмрэ гъэбы-

Министрыр зэреплъымкІэ, цІыхубэ спортым зегъэужьыныр. зэпыу имыІэу цІыхухэр физическэ щэнхабзэмрэ спортымкІэ зыгъэкъыхэшэныр сэныгъэхэм унэтІыныгъэ нэхъыщхьэхэм икІи. яшышш. икІэмикІэжым, аращ лъэпкъым и узыншагъэр къызэра-

лъытэр. Спорт-цІыхубэ зэхьэзэхүэхэр къызэрагъэпэщ, 2021 гъэм зыхуагъэувыжа зэпыу имыІ у физическэ щэнхабзэмрэ спортымкІэ зызыгъасэхэм я бжыгъэр псори зэхэту процент 48,1-м нагъэсын папшІэ.

(КІ эухыр 2-нэ нап.).

къэралыгъуэ

ши-

лъэхъэнэу.

Къуэкъуэжь

репрессиехэм, террорым- зэрыщагъэувым теухуауэ.

ткіийуэ щыщіэта зэмануи парт унафэр щызезыгъакіуэ

къалъытэ. Абы ихьыфы- къулыкъущіэ ціэрыіуэхэм

нут къэралым и дэтхэнэ зэман кіэщіым къриубыдэу

ціыхури, зыщыщ лъэп- ящыщ хъуащ Къуэкъуэ-

къым, зэрихьэ диным, иІэ жьыр. 1921 гъэм и щэкІуэ-

къулыкъум емылъытауэ. гъуэ мазэм Къэбэрдей-

Апхуэдэ политикэ лейрэ за- Балъкъэр автоном об-

СОВЕТ властыр гурэ щаку комитетым. А илъэс

псэкіэ къэзышта икіи хьэ- дыдэм хагъэхьащ облиспол-

езыхьэкІт Тэрч щІыналъэм цІыхубэр ерыскъыпхъэкІэ

къуэжьхэ я унагъуэр. Быным лыкъуми трагъэуващ. Парт

илъэс 24-рэ хъурт Жэпуэ- щіыкі, къалэн къыщащіа

гъуэ Революцэ Иныр ди сыт хуэдэ Іуэхури и чэзум

лъэхъэнэм. ЩІалэ жаным коммунист жыджэру икіи

еплъыкіэр. Ар щіэхъуэпсырт гъэм ди щіыналъэм щызэ-

Лениныр зи пашэ комму- хаша Къэбэрдей-Балъкъэр

нистхэм къэралым и къэкlyэ- парт конференцыр къызэly-

ну дахэм теухуауэ жаlэ псори зыхауэ щытар аращ. Обл-

щэным. Ахъмэтхъан хуэ- комымрэ я цІэкІэ делегат-

дэхэр хущІэкъурт бгырыс хэм захуигъэзэну дзыхь

щІынальэм щытепщэ къу- зыхуащІар - партымрэ абы и

лейсызыгъэр, щІэныгъэн- властымрэ папщІэ зи псэр

шагъэр, кіыфіыгъэр гъэкіуэ- зытыну хьэзыр а хэкупсэ

гъуэ псори бэм ялъэ- щыІуа доклад нэхъыщхьэ-

гъэ Іэсыным. Дзэм къулыкъу хэм халъытат Къуэкъуэжьым

щищізу, 1918 гъэм зи хэкум и «Мэжэщіаліэхэм дазэры-

занщІэу къищтащ больше- жьакІуэу щытащ

псынщізіузу гъащізм хэп- парткомымрэ

дыным, гъащіэщіэм и фіы- нэсырт.

хъан хахащ Мэртэзей къуа- хагъэхьащ

хуэжыджэрти, Тэрч щІыпІэм шызэрагъэпэщари.

Баку къалэм щекІуэкІам, апхуэдэ политикэ залымы-

хыхьаш икІи Къуэшокъуэ

Хьэмид зи пашэу щыта «пар-

къэна,

лъэм и унафэщІхэм. 1920

финанс ІуэхухэмкІэ и къуда-

мэм и унафэщІу ягъэуващ.

А илъэс дыдэм Ахъмэтхъан-

хэтащ КъуэкІыпІэм щыпсэу

лъэпкъхэм я съездышхуэу

митетым, иужькіэ а Іэнатіэм нэскіэ.

хахащ

щекІуэкІыу

вик партым хэтхэм я Іуэху къуэжь Ахъмэтхъан.

нэхъыжь Ахъмэтхъан лэжьыгъэм ф1ыуэ хэзы-

щыпсэу Къуэ- миссарым и къуэдзэ къу-

щыщекіуэкіа икіи дагъуэншэу зэфіэзых

хыхьэ Мэртэзей (иджы Дей) къызэгъэпэщынымкІэ

Автоном

зыгъэвахэм ластым и Советхэм я депута-

тхэм я съездым ар псори

зэдэарэзыуэ шыхахауэ шы-

тащ областым и гъэзэ-

комым и Президиумым икІи

зэригъуэтрэ илъэси 100

щрикъум абы и цІыхухэр

ироплъэж я хэкум и тхы-

дэм. Дэтхэнэ щіыналъэми хуэдэу, а лъэхъэнэр ди республикэми гъэнщауэ щы-

щытащ Іуэхугъуэ зэмыліэужьыгъуэ куэдкіэ. XX

ліэщіыгъуэр жылагъуэм

гъуэта зэману зэрыщытар

хьэкъщи, абы къыдэкІуащ

цІыхубэм зыІэригъэхьа

ехъулІэныгъэ къызэрымы-

кіуэхэмрэ гуфіэгъуэшхуэ-

хэмрэ. Ар икІи хъуащ зэи

ящымыгъупщэжын лъэ-

пощхьэпо инхэмрэ гугъу-

ехьышхуэхэмрэ цІыхухэм

щашэча, гум имыхуж лей

Блэкіа ліэщіыгъуэм и 20 -

30 гъэхэр социализмэм

текІуэныгъэ инхэр, ехъу-

ліэныгъэфіхэр щызыіэ-

ригъэхьа зэманщ. А лъэ-

хъэнэ дыдэр цІыхубэр

рэ залымыгъэмрэ я бжьым

щызэрахьа

лымыгъэрэ

Хьэбыж и унагъуэр.

лэлу хуэлажьэу гъащІэр

ящыщащ

къуажэм

къэралым

зыужьыныгъэшхуэ

КъБР-м

Зэшыпхъухэу Нащхъуэрэ Нусэрэ. 1949 гъэ

Спорт зэфіэкі лъагэхэр зыІэрагъэхьэну хущіокъу

(КІэухыр. ПэщІэдзэр 1-нэ нап.).

ИкъукІэ сэбэпынагъышхуэ къитащ «Лэжьыгъэмрэ зыхъумэжыныгъэмрэ сыхуэхьэзырщ» урысейпсо физкультурэ-спорт комплексыр егъэф Іэк Іуэным ехьэл іа лэжьыгъэм. 2021 гъэм къриубыдэу ГТО-м къызэщ иубыдэ Іуэхугъуэхэм хэтащ ціыху минипліым щіигъу, абыхэм ящыщу минитІым нэблагъэм къызэрыхэжаныкІа дамыгъэхэр

Доклад зыщам къызэрыхигъэщамкіэ, республикэм щолажьэ спорт инвентаррэ зыхуэныкъуэ Іэмэпсымэхэмкіэ, автотранспорт хэхакіэ къызэгъэпэща ціыхуи 100-м щІигъу зыщызыгъасэ Спорт-адаптивнэ школыр. Зи узыншагъэм щыщІэныгъэ зиІэхэм я деж спорт лІэужьыгъуэхэм зыщегъэужьыным хуэунэт ауэ спорт зэхьэзэхуэм куэд ирагъэкіуэкі. 2021 гъэм Нарткъалэ къыщызыіуахащ зи узыншагъэм щыщІэныгъэ зиІэ сабийхэм папщІэ центр. Ар зи нэ э щ эт министерствэм спорт инвентаррэ ІэмэпсымэхэмкІэ къызэригъэпэщащ.

ЦІыхубэ спортымрэ спорт инфраструктурэмрэ зыужьыныгъэ игъуэтым къыдэкІуэу гулъытэ хэха хуащІ зэф Іэк Ільагэхэм я спортым зегь эужьыным. КъБР-м щолажьэ физическэ щэнхабзэмрэ спортымкіэ Іэнатіэхэм епха спорт школ 47-рэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и командэ къыхэхахэр щагъэхьэзыр центрымрэ «Спартак-Налшык» профессионал футбол клубымрэ. А ІуэхущІапІэхэм спорт лізужьыгъуз 38-м зыщыхуагъасэ ціыху мин 36-м щІигъу. Спорт ІуэхущІапІэ 16-м ягъэхьэзыр зэфІэкІ лъагэ зиІэ спортсменхэр икІи олимп резервым и школ дамы-

гъэхэр яІэщ. Мы гъэм министерствэмрэ щІыналъэхэм я спорт федерацэхэмрэ зэгъусэу Іэтауэ ирагъэкіуэкіащ спорт зэхыхьэ 250-рэ. Абыхэм ящышу 90-р щІыналъэхэм зэдай, урысейпсо, дунейпсо мыхьэнэ я Іэщ.

2021 гъэм республикэм и спортсменхэр хэтащ дунейпсо, урысейпсо зэхьэзэхүи 127-м. Спортсмен 375-рэ абыхэм къыщыхэжанык ащ е щытек Іуащ.

Къыхэгъэщыпхъэщ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и лІыкІуэхэу Ласицкене Мариерэ Акименкэ Михаилрэ атлетикэ псынщІэмкІэ Урысей Федерацэм и командэ къыхэхам зэрыраджар икІи Ласицкене чемпион щыхъуа XXXII гъзмахуэ Олимп джэгухэу Токио щекІуэкІам зэрыхэтар.

Набдзэгубдзаплъэу кІэльопль спорт лІэужьыгъуэ нэхъыщхьэхэм. Урысей Федерацэм и командэ къыхэхахэм хуэфэщэн резерв гъэхьэзырын папщІэ КъБР-м щыгъэуващ спорт лізужьыгъуз нэхъыщхьзу 14.

Хьэсанэр зытепсэлъыхьа Іуэхугъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщщ унэтіыныгъэр Іэщіагъэліхэмкіэ къызэгъэпэщыныр, республикэм и тренерхэм ягъэзэщ а лэжьыгъэхэм, КъБР-м и командэ къыхэхахэр щагъэхьэзыр центрым зэфІигъэкІа и Іуэхугъуэхэм, спортым допингыр къыщыгъэсэбэпыным ебэныным ехьэлІа программэхэм я гугъу ищіащ. Къыдэкіуэу, ар къытеувыіащ спорт объект зыбжанэ лэжьэн зэрыщ адзам, республикэм ис ц ыхухэм физическэ щэхабзэмрэ спортымкіэ зэпыу имыізу загъэсэныф, гъащіэ узыншэ ирахьэкіыфын папщіэ ирагъэкІуэкІа лэжьыгъэхэм.

И къэпсэлъэныгъэм и кlэухыу Хьэсанэ Ислъам къыхигъэщащ, спорт инфраструктурэм и зыужьыныгъэм адэкій къыпащэну зэримурадыр. Абы хохьэ Налшык къалэ мылылъэ утыкум и ухуэныгъэмрэ республикэм щыІэ материально-техникэ лъабжьэр къызыхуэт щымы зэгъэпэщыжынымрэ.

Зэпсэльэныгьэхэм Егоровэ Татьянэ къыщијэта Іуэхугъуэхэр ехьэліащ республикэм и бгы-лыжэ спортым зегъэужьыным, Прохладнэ районым и спортсменхэмрэ тренерхэмрэ я ехъуліэныгъэхэр къэпщытауэ ар адрей щІыпІэхэм хэпшэным, Налшык щаухуэ мылылъэ утыкум щылэжьэну тренерхэр гъэхьэзырыным, Къэбэрдей-Балъкъэрым спорт-адаптивнэ школхэмрэ секцэхэмрэ я бжыгъэм хэгъэхъуа зэрыхъун Іэмалхэм.

Министрым къыхигъэщащ бгы-лыжэ школым и еджакІуэ псори Іуащхьэмахуэ районым зырыщыщыр. Абы къыдэкІуэу ІэнатІэм егъэхьэзыр республикэм и адрей районхэм сабийхэр кърашурэ егъэджа зэрыхъун программэр.

ШІымахуэ спорт лізужьыгъуэхэм ехьэліа псалъэмакъыр къыпищоу Хьосаном жијащ хоккеймкји фигурноу мылым къышыжыхынымкіи тренерхэм лъэіу тхыгъэхэр къызэрагъэхьыр, абы и фІыгъэкіи мылылъэ утыкур гъэлэжьэным ехьэліауэ лъэпощхьэпо зэрыщымыі энур.

Спорт-адаптивнэ школхэм я бжыгъэр хэгъэхъуэным ехьэліа упщіэм жэуап къриту министрым къыхигъэщащ республикэм и район куэдыр спорт Іэмэпсымэ хэхахэмкІэ къызэрызэрагъэпэщыр. Зи узыншагъэм щыщІэныгъэ иІэхэм папщІэ школ хэхахэр къызэгъэпэщыным гугъуехь зыбжанэ зэрыпылъым арэзы техъуа нэужь, доклад зыщіам къыхигъэщащ а унэтіыныгъэм ехьэліа лэжьыгъэхэр щІыналъэхэми жыджэру щрагъэкІуэкІын хуейуэ икіи а щытыкіэр зэпіэзэрыт щіынымкіэ депутатхэр сэбэп къахуэхъуну захуигъэзащ.

КъБР-м и Парламентым щыІэ «Захуагъэ здэщыІэ Урысей - Пэжым и телъхьэу» фракцэм и унафэщ Кебеков Владимир къыхигъэщащ Лэскэн муниципальнэ районым зыхуей хуэгъэза спорт комплекс зэрыдэмытыр ик/и министерствэм елъэlуащ щытыкlэм я нэlэ трагъэтыну.

КъБР-м и Парламентым Лэжьыгъэмкіэ, социальнэ политикэмрэ узынышагъэр хъумэнымкІэ комитетым и унафэщіым и къуэдзэ Безгодькэ Владимир къыхуриджащ спортым зыщыхуагъэсэн утыку нэхъыбэјуэу рес-

публикэм и районхэмрэ Налшык къалэрэ щаухуэну. ЕхъуэлІэныгъэ лъагэхэм я спортым щытепсэлъыхьым КъБР-м и Парламентым Экономикэ политикэмкІэ, инновационнэ зыужьыныгъэмрэ хьэрычэтыщіэмкіэ и комитетым и унафэщ Іэпщэ Заур жи ащ, иужьрей илъэсхэр къэмыхъуауэ, Токио щекІуэкІа Олимп джэгухэм бэнэкІз лізужьыг уэхэмрэ атлетикэ хьэлъэмкіэ Къэбэрдей-Балъ-

къэрым щыщ спортсмен зэрыхэмытам зэригъэп ейтейр. «Правительствэм и сыхьэтым» хэтахэр къищынэмыщІауэ, тепсэлъыхьащ «Спартак-Налшыкым» щІэгъэкъуэн хуэхъуным, республикэм и еджапІэ нэхъыщхьэхэм спорт унэтіыныгъэмкіэ иіэ къудамэхэр къыхэзыххэр щІэгъэтІысхьэнымкІэ сэбэп хъуным, нэгъуэщІхэми.

КъБР-м и Парламентым Физическо щонхабоомко спортымрэ туризмэмкІэ и комитетым и унафэщІ Бэрэгъун Арсен къыхигъэщащ, 2021 гъэм узыфэ зэрыціалэм и зэранкіэ щыіа зэпыіудзыныгъэхэм емылъытауэ, КъБР-м СпортымкІэ и министерствэм физическэ щэнхабзэмрэ спортымрэ ехьэл а программэхэм япкъ иту спорт зэхыхьэхэр зэрыригъэкІуэкІар. Гу лъаригъэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и спортсменхэм зэфіэкі лъагэхэр зэры-

зыІэрагъэхьам. «Правительствэм и сыхьэтым» кърикІуахэм япкъ иткІэ Іэнатіэ зэмыліэужьыгъуэхэм чэнджэщ щхьэхуэхэр хуагъэхьащ.

Депутатхэр тепсэлъыхьащ КъБР-м и Парламентым КІэлъыплъыныгъэмрэ регламентымкІэ и комитетым и унафэщі Кансаевэ Ёленэ къыхилъхьа 2022 гъэм и гъатхэ зэхуэсым КъБР-м и Парламентым къыщыпэщылъ лэжьыгъэхэм. Зыхуэгъэза комитетхэм нэгъэсауэ зэпкъраха нэужь, документыр республикэм и хабзэгъэув ІэнатІэм и зи чэзу зэхүэсым къыща этынущ.

Депутатхэм я зэхуэсым щыхэплъащ адвокат лэжьыгъэхэм, налог щытыкІэ шхьэхуэм, УФ-м и хьэрычэтыщІэ мащІэмрэ курытымрэ, экологием, УФ-м и Налог, Бюджет, ЩІы кодексхэм ехьэліа къэрал унафэхэм я проектхэм, Урысей Федерацэм и адрей щТыналъэхэм къагъэхьа жэрдэмхэмрэ Іуэхугъуэхэмрэ.

«Іуэху зэмылі эужьыг туэхэр» Іыхьэм КъБР-м и Парламентым Промышленностымкіэ, транспортымкіэ, зэпыщІэтыныгъэмрэ гъуэгу хозяйствэмкІэ и комитетым и унафэщі Байдаев Салихь и лэжьэгъухэр щыгъуазэ ищіащ «КъБР-м и траспорт Іуэхутхьэбзэм и фагъымрэ шынагъуэншагъымрэ егъэфіэкіуэнымрэ ехьэліа іухугъуэхэм теухуауэ» КъБР-м и Парламентым и президиумым и чэнджэшхэр зэрагъэзащіэм. «КъБР-м и еджапіэхэм зэпыіудзауэ зэрырагъаджэ Іэмалхэр къызэрыщагъэсэбэпым ехьэл а Іуэхугъуэхэм теухуауэ» КъБР-м и президиумым и унафэр гъэзэщ а зэрыхъум яхутепсэлъыхьащ Парламентым Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэ

Іуэхухэмкіэ и комитетым и унафэщі Емуз Нинэ, КъБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущіапіэ.

І ум имыхуж лъэхъэнэ ткіий

Къуэкъуэжь зэшхэр: (ижьымкІэ къыщыщІэдзауэ) Хъанджэрий, Ахъмэтхъан, Іэмырхъан. 1936 гъэ

областыщІэм

Къуэ-

облиспол-

Конференцым

1993 гъэ лэжьакІуэшхуэу щыта Къатхъэн Назири. Муслъымэн дин къабзэм и телъхьэу дапщэщи щыта а коммунистым и фІэщ хъурт, совет властым и лъабжьэр дэнэкІи щигъэбыдэмэ, цІыхухэм зыхуей диныр хуиту зэрахьэну Іэмал яритыну. «ШэриплъыжькІэ» зэджэ хъуа Къатхъэным и апхуэдэ еплъыкІэхэр дэзыГыгъи шыІэт, атІэми абы и телъхьэтэкъым а лъэхъэнэм ди щІыналъэм унафэ щызыщІу щытахэр. Тхыдэ дэфтэрхэм къызэрыхэщыжымкіэ, аращ Къатхъэн Назир 1928 гъэм щаукам шхьэусыгъуэ нэхъыщхьэ хуэхъуар, «революцэмрэ партымрэ я бий» фlaщауэ щытами.

къэзыгъэзэжа щіалэщіэр дэіэпыкъум теухуауэ» къэпкуэд дэмыкіыу ВКП (б)-м сэлъэныгъэ купщіафіэр. Апхуэдэ щІыкІэкІэ ягъэкІуэдауэ щыта Къатхъэным Апхуэдэу зэман кіэщіым къриубыдэу Къуэкъуэжьыр и «ныбжь» тридзащ и тизан плъыжьхэм» я гъусэу хъуащ ди щІыналъэм и ныбжьэгъуу щыта куэдым. политикэ Іуэхухэр зэрихуэу къулыкъущІэ нэхъ цІэрыІуэ- Абыхэм ящыщащ Къуэхуежьащ. 1920 гъэм Ахъмэт- хэм ящыщ. 1923 гъэм ар къуэжь Ахъмэтхъани. Щіы-Къэбэрдей- налъэ прокуратурэм и паи Гъэзэщіакіуэ шэм шэч хуашіаш Къатревкомым и пашэу, апхуэдэу комитет нэхъыщхьэм. Куэд хъэным пыщ ауэ щытауэ Джылахъстэнейм и ревком- дэмыкТыуи областной судым икІи къулыкъум трагъэкІащ. КъыкІэлъыкІуэ илъэсхэм ар ми хагъэхьащ. Коммунист и пашэу ягъэуващ. А лъэшалэр партым епха сыт хъэнэм ирохьэл эди щынапэрытащ хозяйствэ ІэнатІэ хуэдэ Іуэхухэми апхуэдизу лъэм прокуратурэ къыщыреспубликэ къуэжьыр ящыщщ а Іэна-Іуэхугъуэшхуи тІэм и япэ унафэщІу къыщІэкІынтэ- щытахэм. Юристхэр щагъэкъым ар хэмыту. Абы гу лъа- хьэзыр курс нэхъышхьэхэр мытэу къэнакъым щіына- Москва къыщызыуха іэщіагъэлІыр сыт и лъэныкъуэкІи гъэм Къуэкъуэжь Ахъмэт- хуэхьэзыру, лэжьыгъэм хи-Налшык щІыкІыу пэрытащ а къушІыпІэм и гъэзэшІакІуэ ко- лыкъу лъагэм илъэси 5-м Ліэщіыгъуэ блэкіам и 20 гъэхэм я кІэуххэм ди къэралым щыщІидзакІэт парт хъан Къатхъэныр и ныбжьэ-«гъэкъэбзэныгъэхэр». Нэхъ ткІийуэ абы щыгъуэ яубла

тан жылэм дэт джэдкъаз совхозым, Фэм щелэжь щІыналъэ конторэм я пашэу щытащ. ИпэкІэ иІыгъа къулыкъу лъагэхэм хуэдэхэм пэрымытыжми, жылагъуэ Іуэхухэм япэм хуэдэу жыджэру хэмытыжми, 1937 гъэм нэхъ хуабжьыжу зэщІэплъауэ щыта политикэ залымыгъэр зытехьахэмрэ лей зылъэІэсахэмрэ яхэхуащ Къуэкъуэжь Ахъмэтреспубликэм властыщ Іэр къэрал, парт, щэнхабзэ ну хьэзыру зи гъащ Іэр езы- хъанрэ Хьэбыцурэ я бынхэ-

убыдэу Іуэхугъуэ куэд си нэгу щІэкІащ сэ: срихьэлІащ гузэвэгъуэхэми, згъэващ гуауэхэри, апхуэдэу гурыфІыгъуэхэр къызэзыт илъэсхэри насыпыфІэу зыщыслъытэж дакъикъэхэри хэтащ къэзгъэщІам. ИтІани, а псоми я гущІыІу къысфіохъу а лъэхъэнэ ткІййр, - жеІэ зи ныбжьыр илъэс 95-м щхьэдэха, къызыхэкІа Къуэкъуэжьхи зыхэс Кыржынхи я нэхъыжь дыдэ, Къэхъун къуажэм дэс Нащхъуэ. - Си адэ къуэш Ахъмэтхъан, лъэпкъри щІыналъэри дызэрыгушхуэу, дызэрыпагэу щыта хэкупсэ нэсым, и гъащІэр апхуэдэу ирагъэухащ... Лажьэ зимыlэу гъащlэм пагъэкІа совет цІыху минхэм ящыщ хъуащ си адэ къуэ-

шыр. Зи акъылыр бзыгъэ, зи гупсысэр шэщІа Нащхъуэ ІупщІу ещІэж а лъэхъэнэр. Абы зэрыжиІэжымкІэ, Ахъмэтхъан яукІа нэужь, власзэрихабзэти, тыр, ихьащ ар къызыхэкІа унагъуэмрэ езым къыщ Іэнахэмрэ. Куэд дэмыкІыу ягъэтІысащ икІи лъэужьыншэу ягъэкІуэдащ абы и къуэшхэу Хъанджэрийрэ Іэмырхъанрэ, Къуэкъуэжьхэ я малъхъэхэу Абэнокъуэ Индыр-

бийрэ Ерыстау Аслъэнрэ. Бэлыхьышхуэ хэхуащ, LALPACE Къуэкъуэжьым и унагъуэми. Къэзахъстаным и Акмолинск (иджы а республикэм и щыхьэр Нур-Сулътіан) къазэмылІзужьыгъуэхэм: Нар- лэм а лъэхъэнэм къыщызэрагъэпэщауэ щыта, «АЛЖИР» (Акмолинский лагерь жен изменников Родины) фіэщыгъэр зиіэу Хэкум епцІыжауэ къалъытахэм я щхьэгъусэхэр щаІыгъ лъэхъуэщым иса бзылъхугъэ минхэм ящыщащ Ахъмэтхъан и щхьэгъусэ Хьэбыцу (ар Балъкъэрхэ япхъут). ИлъэсийкІэ лъэхъуэщым исащ ар. Къытралъхьа пІалъэр иухыу 1945 гъэм и фокlадэм хуит къэхужами, гъуу зэрыщытари къыдра- щалъхуа и хэкум къигъэжеижри, «властым и гъэзэжыну Іэмал щигъуэтар бий» ціэри фіащащ а власть илъэси дэкіыжа нэужьщ. абыи къыщыпсэлъащ ди гъэхэм ихьауэ щытащ совет, дыдэм папщІэ зи псэр зыты- Леишхуэ къатехьащ Ахъмэт-

дзауэ илъэси 9-м нэс зи ныбжь хъыджэбз цІыкІуищыр зэпэщхьэхуэу щаІызэхуэщІахэм, зэрылъагъунуи зэхуэтхэнуи хуимыту.

Апхуэдэут Тхьэм зэриухари, чэзур къэсри, унагъуэм щыщу къэнахэр зэрыгъуэтыжащ, атІэми властым къариха а удын хьэлъэр абыхэм зэи ящыгъупщакъым.

- Си адэ къуэшым и лъэужьыр ирагъэхуу, ди адэ Хъанджэрии ягъэкІуэда нэужь, бынибл дыкъызыхуэна ди анэ тхьэмыщкіэм куэд игъэващ. СощІэж: быным дигъэшхын имыІэу, хьэлуупхъэ тіэкіу къуажэм дэт щхьэлым щригъэхьэжати, хьэжыгъэр къыхуэзышэжын имыгъуэту зэманкІэ абы щІэлъауэ щытащ. «Властым и бийм» и унагъуэм зыгуэркІэ нэхъ мыхъуми япыщІа хъуну шынэрт цІыхухэр, апхуэдизу я гур яфіэкіўэдауэ, я гупсысэр зэтрахуауэ псэурти, - игу къегъэкlыж Нашхъуэ. - Анэм и къарур щІихыпат, и нурри щхьэщихат ди шыпхъу цІыкІуитІ зэкІэлъхьэужьу дунейм зэрыхыжами. А псоми къелакъым езы тхьэмыщкіэри: 1948 гъэм ар дунейм ехыжащ, зэрыбынри ибэ хъурейуэ дыкъэнащ... Ди натІэм къритха гуауэхэр абдеж щиухакъым: нэхъ иужьыІуэкІэ дунейм ехыжащ къэна зэшыпхъухэм ди ещанэ

«МылІэр лІы мэхъу», жиlаш адыгэ псалъэжьым. и шlэблэр - щалъхуа щlына-Къуэкъуэжь Хъанджэрий и лъэм хуаІэ лъагъуныгъэр унагъуэм щыщу къэнахэр псом япэ изыгъэщыфу, гъакуэл лэмыкІыу Локшукинэ станцым (иджы Нарткъалэ) къэІэпхъуащ, я анэшхуэмкІэ я благъэ гуэрхэм зыпащІэри. Абы лэжьэн щыщІадзэжат Химкомбинатым, Элеваторым, ФІэІугъэхэр щащі заводым, нэгъуэщіхэми. Ипэм гугъу ехьами, щІыпіэщіэм лъэ быдэкіэ хуэмурэ щыуващ Хъанджэрий и быныр. Ахэр уващ Химкомбинатым икІи лэжьыгъэ купщіафіэ кърахьэліэу куэдрэ абы щыІащ. Быным я нэхъыжь Зэби комбинатым и унафэщІым и къуэдзэу, зэфіэкіышхуэхэр иізу щытащ. И псэ хьэлэл лэжьыгъэфіым папщІэ абы хуагъэфэщащ ди къэралым и дамыгъэ нэхъ лъапІэ дыдэр: Ленин орденыр, СССР-м Медицинэмрэ микробиологие промышленностымкіэ и минис-

терствэм ЩІыхь тхылъыр, нэгъуэщІ фІыщІэ, щытхъу тхылъхэр, дамыгъэ лъапІэхэр. Апхуэдэу гупым пщІэ щаІэу, зыпэрыт ІэщІагъэхэм хуеджауэ лэжьащ Зэби и анэкъилъхухэри, абыхэм къащІэхъуа щІэблэри: шыпхъухэу Нащхъуи Лиди, и къуэш Мухьэмэди, абыхэм я бынхэу Аслъэни, Алии, Иди, Мухьэмэдрэ Аслъэнри (Нашхъуэ и къуэхэщ), нэгъуэщІхэри. ЖыпІэнурамэ, Къуэкъуэжь Хъанджэрий и бынхэм напэкіуэці щхьэхуэ щаубыд Химкомбинатым и тхыдэм. Абыхэм я цІэхэри сурэтхэри ихуащ Химкомбинатыр илъэс 60 щрикъум ирихьэлІэу 1998 гъэм къыдагъэкlaуэ щыта «Зэманымрэ цІыху гъащІэмрэ» тхылъы-МЕУХШ

Къуэкъуэжьхэ ящыщхэм я

гъащІэхэм хуэдэ куэд Іэщіэкіуэдащ а лъэхъэнэ бзаджэм. Ди зэманым зыми шэч къытрихьэжыркъым а цыху пэжхэм я гъащ эр апхуэдэу гуауэу зэраухамкіэ къуаншагъэ зыбгъэдэлъыр абы щыгъуэ зи тетыгъуэу щыта къэрал унафэщіхэр арауэ зэрыщытым. А лъэхъэнэм щыІа хабзэншагъэмрэ террорымрэ зэпкърыхауэ къыщыгъэлъэгъуащ юрист ціэрыіуэ, тхакіуэ Сэрахъэ Александр и «Остров ГУЛАГ» тхылъми. Абы щІыгъу гуэдзэным итщ ди щІыналъэм щагъэкІуэдахэм ящыщ цІыхуи 138-м я цІэунэцІэхэр. СССР-м и Суд Нэхъыщхьэм и Дзэ коллегием и унафэкІэ абыхэм я нэхъыбапІэри, я унагъуэм щыщхэри хей ящІыжащ 1957 гъэм. Апхуэдэ тхылъхэр къахуэкІуэжащ совет властым иубзыхуа гъащІэр зыфІэ-ІэфІу къэзыщтауэ, зи унагъуэри абы зэхикъутауэ щыта Къуэкъуэжь Хьэбыж къыщІэнахэми.

Шыхубэм ягури ялри ноби щІоуз политикэ лей зытехьа ди цІыху минхэм. Ди къэралым и тхыдэм хэт напэкіуэці хьэлъэхэм ящыщщ ар. Яукіахэм, щіыпіэ жыжьэхэм щагъэкІуэдахэм, зэрыса лъэхъуэщхэм шышыІэ гугъуехьхэм пхыкахэм къащІэхъуащ, Къуэкъуэжь Зэби хуэдэу, лъэпкъым, къэралым я цІэр зыІэта цІыху цІэрыІуэхэр, хэкупсэхэр. Лей къытезыгъэхьа къэралым псэ къабзэкІэ хуэлэжьэфым гушхуэ кіуэціылъщ. хуэдэт Къуэкъуэжь Хьэбыж щіэр, ціыхур фіыуэ я. дунейм тетыр.

Къуэкъуэжьхэ я бзылъхугъэ нэхъыжь Нащхъуи аращ быныр, къуэрылъхупхъурылъхухэр къызыхуриджэр: щалъхуа щІыналъэр, лъэпкъ хабзэр, анэдэлъхубзэр ялъытэу, ди тхыдэм и напэкІуэцІхэм зыщагъэгъуазэрэ абы дерс щхьэпэхэр къыхахыу псэунырщ. А нанэ Іумахуэм зэрыжиІащи, лей зезыхьахэми къахуэгъуакъым: чэзур къэсри, дэтхэнэми и унафэ игъуэты-

жащ. Къэралым и цІыхур щиукІыж афІэкІа зэи къремыхъу. Ди республикэри зызыужь, зызыузэщІ, зи къэралыгъуэр ефіакіуэ, нэхъ лъэщ хъу щіыналъэ дахэу щрет.

ЖЫЛАСЭ Маритэ

Дунейм щыхъыбархэр

QR-кодхэм ятеухуа законопроектым хэплъэнукъым

УФ-м и Къэрал Думэм и зэрыхэмыплъэнур.

КОРОНАВИРУСЫМ ЦІыхум зыщихъумэнымкІэ сэбэп хуэхъу мастэр зэрызыхрагъэлъхьам е узыфэм пэщІэтыфынум хуэдиз антитела пкъыгъуэхэр зэриІэм ямыІзу транспортым ирамыгъэтІысхьэным теухуа законопроектым псалъэмакъ къикlащ.

«QR-кодхэр транспортым къыщагъэсэбэпыным теухуа законопроектыр Къэрал Думэр зыхэплъэнухэм къыхэтхыжын хуейщ», - жиlащ спикерым икІи къыхигъэщащ а унафэм лъабжьэ ́ «ЩІыналъэхэм, хуэхъуар ціыхухэм я Іуэху еплъыкіэхэр, ар къэгъэсэбэпыным Къэрал Думэмрэ Правительствэмрэ къызэралъы-

тарщ». Володиным апхуэдэуи къыхигъэщхьэхукІащ УФ-м и Президент Путин Влади-

япэщІыкІэ къапщытэн зэрыхуейр. ЦІыхухэм я хуитыныгъэхэр къызэпамыудын хуэ-Унафэщі Володин Вячес- дэу псори зэпалъытыну, лав жиlащ QR-кодхэм ятеу- къэралым щыпсэухэр гугъухуа законопроектым къз- ехь хамыдзэну Президенралым и хабзэубзыху ортым къызэрыхуриджари ягу ган нэхъыщхьэр зэкlэ къигъэкlыжащ Володиным депутатхэм.

ЩІакхъуэм **Іусыпхъэхэр** къыхащІыкІ

Унагъуэ щіагъуэ щыіэу шыхьэт техъуэ QR-кодхэр къыщіэкіынкъым жэщ-махуэм къриубыдэу яшхыну къащэхуа е езыхэм ягъэжьа щіакхъуэм щыщ къызыдэмыхуэ Нэху къекlахэр яфіэтіорысэў щіокіри, ягъэжьагъащіэ къащэху.

АПХУЭДЭХХЭУРЭ пщэфіапіэм щызэтрехьэ дыгъуасэрей, вэсэмахуэрей щІакхъуэхэкІхэр. Къуажэхэм щыпсэууэ джэдкъазрэ Іэщрэ зыгъэхъухэм апхуэдэ ерыскъыхэкІхэр я псэукъыдэкІуа ныкъусаныгъэхэр щхьэхэм ирагъэшхыж. Абы и лъэныкъуэкІэ гугъу ехьыр фэтэр куэду зэхэт унэхэм щІэсхэрщ - пхъэнкІийм хадзэнуи ягу темыхуэу, зда-

хьынури ямыщІэу. Къэзахъстаным и Алматы

мир нэхъ пасэу унафэ къа- къалэм щыщ хьэрычэтыщіэ пхъэнкіийм хэддзэну ди гум жьакіуэ Бекъул Леонид. хуищІауэ зэрыщытар лъаб- зэкъуэшитІым хэкІыпІэ къы- идэркъым, ар икІи гуэжьэ зимыlэ, зэраныгъэ къэ- хуагъуэтащ къалэдэсхэм я ныхьышхуэщ. Иджы апхуэдэ зышэнкіэ хъуну хабзэхэр апхуэдэ гуныкъуэгъуэм къамыщтэну. Къэралым и щіыпіэ-щіыпіэкіэ, унэ зэтет- къым, Сарсеев зэкъуэшхэм Унафэщіым абы щыгъуэм хэм я пщіантіэхэм хуэзэу яфіыгъэкіэ», - жаіэ фіыщіэ къыхигъэщат транспортыр а абыхэм контейнерхэр ща-Іуэхум зэрыхуэхьэзырыр гъэуващ щакхъуэхэкіхэр иралъхьэн папщІэ. Ахэр махуэ къэс зэщ акъуэри, ирашалІэ ерыскъыхэкІхэм щелэжьыну езыхэм ящІа цехым. Ахэр ягъэгъущ, ягъэгъури, иужькІэ Іэщхэм, джэдкъазхэм ирагъэшхын Іусыпхъэ хъарзынэ мэхъу. Зы жэщ-махуэм и кіуэцікіэ цехым Іусыпхъэу килограмм 200 къыщыщІагъэкІ. Ахэр Іэщ зыгъэхъу хьэрычэтыщІэ-

хэм ящэху. «ЗэкІэ куэд дыдэми делэжьыфыркъым, ауэ ди Іуэхур зэтедухуа къудейуэ аращ икІи нэхъри абы зедгъэужьмэ, щакхъуэхэкіхэр къалэм и щІыпІэ псоми къитшыфу хуежьэмэ, нэхъыбэ тхузэфІэкІыну дыщогугъ, - жеlэ Сарсеев Багдат.

ИджыпстукІэ къэдунэщІыфыр Ауэз щІыналъэм хиубыдэ унэ зэтетхэм я пщІантІэхэм щыдгъэува зэхуэхьэсыпіэхэрш. Ди мурадщ лэжьыгъэм цІыху нэхъыбэ къыхэтшэу Алматы и адрей щІыпІэхэми дынэсыну. ЗэкІэ диІэр контейнер 200-щ, мыгувэу ахэр 1500-м нэдгъэсыну ди гугъэш».

Къалэдэсхэри арэзы ещІ зэкъуэшхэм я жэрдэмым. «ИкъукІэ тэмэмэу къагупсысащ. ЩІакхъуэр унагъуэм кІэрыхубжьэрыхухэм, ИТХ

гуныкъуэгъуэ дыхэтыжящІу къалэдэсхэм.

Дыгъэгъазэм и 14, гъубж

♦Чернобыль АЭС-м къыщыхъуа аварием и лъэужьхэр зыгъэкІуэдыжахэр щагъэлъапІэ махуэщ

♦Номинхэм я дунейпсо ма-

хуэщ **♦**Академик Сахаров Андрей и фэеплъ махуэщ. Совет физик, жылагъуэ лэжьакіуэ ціэрыіуэ, Нобель саугъэтым и лауреат Сахаров Андрей 1989 гъэм ду-

нейм ехыжащ. **♦1695 гъэм** къэралым и пащтыхь Пётр Езанэм къыхилъхьэри, адыгэпщ Черкасский Михаил Алигъуокъуэ и къуэр Урысейм и гене-

ралиссимусу хахат.

♦1844 гъэм Порт-Петровск къалэм (иджырей Мэхъэчкъалэм) и лъабжьэр ягъэтІылъащ.

♦ 1816 гъэм къалъхуащ Кавказым щыпсэу лъэпкъхэм я бзэхэр щІэныгъэм тету джыным япэу зезыпщытахэм ящыщ, адыгэбзэм, абхъазыбзэм, шэшэныбзэм я алфавит зэхэзылъхьа Услар Пётр.

♦1936 гъэм къалъхуащ дирижёр, КъБР-м гъуазджэхэмкіэ щіыхь зиіэ и лэ-

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайпшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 9 - 11, жэщым градуси 2 - 3 щыхъунущ.

Дыгъэгъазэм и 15, бэрэжьей

♦Шейм и дунейпсо махуэщ ♦УФ-м и Дзэ-хьэрш къарухэм я Радиотехникэ дзэхэр къыщызэрагъэпэща махуэщ

хэкІуэда журналистхэм я фэеплъ махуэщ ♦1917 гъэм Дзэ Плъыжьым и япэ нагъыщэр - Вагъуэ

плъыжьыр - къащтащ. **♦1921 гъэм** РСФСР-м и ВЦИК-м и деж Къэбэрдей автоном областым и лІыкІуэ щыІэныр хабзэу ягъэу-

♦1912 гъэм къалъхуащ медицинэ щІэныгъэхэм я доктор, профессор, КъБАССР-м щіэныгъэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, РСФСР-м шіыхь зиІэ и дохутыр Балъкъэр Мухьэмэд.

♦ 1922 гъэм къалъхуащ къэрал лэжьакіуэ, публицист

тхыдэ щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профестым зэритымкіэ, Налшык сор, КъБР-м щіэныгъэхэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Мамбэт Хьэлым. **♦1928 гъэм** къалъхуащ хи-

♦ 1925 гъэм къалъхуащ

Джэдгъэф Аслъэмырзэ.

мие щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор Дзу Іэбубэчыр.

♦ 1931 гъэм къалъхуащ тхыдэ щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор Ло Инал.

♦ 1951 гъэм къалъхуащ УФ-м и Композиторхэм я зэгухьэныгъэм хэт, КъБР-м ♦Зи къалэн зыгъэзащізу гъуазджэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ **Къэзан Аслъэн**джэрий. **♦1952 гъэм** къалъхуащ

КъБР-м шІыхь зиІэ и журналист **Мыз Майе**.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык уфауэ щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 9 - 11, жэщым градуси 2 - 3 щыхъу-

> Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Бгитіыр зэіущіэркъым, цыхуитыр зэіуощіэ.

ЩакІуэ уэрэд

ІуэрыІуатэ дыщэ пхьуангэ НапэкІуэцІыр

Жьындуужь

зыгъэхьэзырар

ТАБЫЩ Муратщ

Зы щІалэ гуэр псэут, мы дунейм къуалэбзууэ тетым я бзэр ищІэу. А щІалэм и фызым кІытэ игъэгъуну трикІутат. А кІытэ трикІутам бзухэр бгъэдэтІысхьауэ ящыпырти, бзуухъур къэпсалъэри:

- Зыр жьэдэвдзи, тІур ефтхъух, - жиІащ. Ар щІалэм зэхищІыкІри дыхьэшхащ. Щыдыхьэшхым и фызыр къэгубжьащ: Сыт щхьэкІэ укъысщыдыхьэшха? жиІэри.

- Уэ сыпщыдыхьэшхакъым. сэ сышІэдыхьэшхар мо бзуухъум жиlар зэхэсщІыкІати аращ, - щыжиІэм, фызыр къэпсалъэри и лІым жриІащ:

- Иджыпсту къуалэбзууэ щыІэм я цыпэ зырыз къысхухэпчу щхьэнтэ сымыщІымэ, сылІэнущ!

ЩІалэр гузавэри къызэхуигъэсащ дамэ зытету щыІэр. Жьындуужьыр къэмысу зыкъомкіэ къакіэрыхуауэ къыщысым, щіалэр еупщІащ:

- Сыт алъандэрэ укъыщІэмыкІуар? Жьындуми жэуап къритащ:

- Сэ сыкъыщІыкІэрыхуаращ мывэмрэ вагъуэмрэ зэпэзбжырти, абы сыкъигъэгу-
- АтІэ дэтхэнэр нэхъыбэт? - Мывэр нэхъыбэт, - жиlащ.
- ИтІанэ-шэ? - ИтІанэ ліамрэ псэумрэ зэпэзбжат, - жи-
- AтІэ абыи дэтхэнэр нэхъыбэт?

- Абы лІар нэхъыбэу къэслъытащ, - жи-Іаш.

ШІалэм: - Ар пэжкъым! - щыжиІэм, жьындум

къызэкъуипхъуэтри:

- Ар зи щхьэр зымыгъэпсэужыф псори ліам хэзбжати араш. - жиіаш. ЩІагъыбзэм гу лъитакъым щІалэм.

- Итіанэ-щэ? - жиіэри, щіалэ гуэрыр жьындум еупщІащ.

- ИтІанэ ліымрэ фызымрэ зэпэзбжат, жиІащ.

- АтІэ дэтхэнэр нэхъыбэт?

- Фызыр нэхъыбэт, - жиlащ. - Ар дауэ хъун? - жиlэу щlалэм щимыдэм, жьындур къэпсалъэри:

Ари зи фыз едаlуэ псори фызым хэзбжауэ арат, арат нэхъыбэ щІэхъуар, - щыжиіэм, щіалэр зыщіэгупсысыжри, зыци

къыхимычу иутІыпщыжащ. Ауэ щыхъум, къуалэбзууэ щыІэм я цым щыщ къыхезымыгъэча жьындур губзыгъащоу къалъытори, и лъакъуор ятхьощ ыну унафэ ящ ауэ дамэ зытет псоми ятхьэщІырти, зыгуэр къэпсалъэри жиІащ: - Мы жьындум и лъэгур сыту щабэ, -

жиІэри. НэгъуэщІ зыгуэр къэпсалъэри: И лъэгум хуэдэу, игури щабэщ абы! щыжиІэм, жьындур шынэри пабжьэм хэтІысхьэжащ. Аращ жэщу фіэкіа махуэу ар дунейм къыщіытемыхьэри.

Нартхэ я зэманым псэуащ зэкъуэ-Тхьэгъэлэдж, Амыщ, Мамыщ шищ: Тхьэгъэлэдж, Амыщ, Мамыщ жиlэу. Тхьэгъэлэджыр мэкъумэжигэу. тхьэгъэлэджыр мэкъумэшыщгэт, Амыщыр мэлыхъуэт, Мамыщыр блэгъуаглъэт. Пщыхьэщхьэ гуэрым Амыщ и мэлым щыщиукри, Тхьэгъэлэдж и хум щыщпастэ ищри, зэшищым зэшээхуефэ ящауэ зэбгъэдэст. Зыкъомърэ зэбгъэдэса нэужь Мамыш благ рэ зэбгъэдэса нэужь, Мамыщ блэ-

кърихари жиlащ:
- Нарт Сосрыкъуэкlэ еджэу дунейм зы угъурсыз гуэр къытехьэнущ. Ар дунейм къытехьа нэужь, ди лъэпкъыр псори кlуэдынущ. Хэт и бынми, дэищым дыдейуэ, зыгуэр дэІэпыкъуэгъуншэу, и щхьэм хьэрычэт хуимыщІэжыфу къытенэшхьэм ну къокІ. Сосрыкъуэр дунейм къытехьа нэужь, щіыми іэщми берычэту хэлъыр, щіым и іэфіымрэ Іэщым и дагъэмрэ щІэкІынущи, ар дунейм къытемыхьэ щІыкІэ, Амыщ, уи мэлым щыщ укlи и лыр гъэгъу, уэри, Тхьэгъэлэдж, уи мэшым щыщ зы ху фэнжей из щlыи, зы щlыпlэ

гъур къыхихщ, иплъэри, блэгъум

гуэрым щыдвгъэгъэтІылъ, - жиІэри. ЕтІуанэрей махуэм зэшищыр зэдэlэпыкъури, зы мэл Амыщ ейм щыщу яукlащ. Тхьэгъэлэдж и хум щыщу зы фэнжей из ху щІыгъуу яхьри, бгъуэнщІагъ гуэрым щІалъхьащ.

Абы лъандэрэ зэман зыбжани дэкlащ. Аршхьэкlэ, егупсысыжри, мэзым кІуэри, псы Іуфэм и деж зэшищым унэ хащіыхьащ. Унэм щіалъхьащ мэл гъэгъуамрэ ху фэнжеймрэ. Зэшищым я унагъуищым ціыхуў ису хъуар, ціыкіуй ини къамыгъанэу, яшэурэ а унэр ирагъэлъэгъуащ, ирагъэцІыхуащ.

Ауэрэ, зэманыр екІуэкІыурэ, нарт Сосрыкъуи дунейм къытехьащ. Зэшищри ліэри, зэшищым и ужь иту адрей я бынхэри лІэуэрэ, я лъэпкъым зы фызыжь закъуэ къинащ. Мамыш жыхуиlам зэшишыр хуэ-Фызыжьыр дэІэпыкъуэгъуншэу, и щхьэм и щхьэпэ хуземыхуэжу къыщынэм, шхын щхьэкІэ мэжэщіаліэ щыхъум, къыжраіауэ щытар ищІэжырти, унэ ирагъэцІы-хуам кІуэжри, Амыщ и мэлылымрэ Тхьэгъэлэдж и хумрэ ишхыу,

щыпсэууэ щ эт ысхьэжащ. Зэманыф дэк ай иужьк э. Илъэс зыбжанэкІи щыпсэуай абдеж а фызыжьыр, зыри имылъагъуу, зыми емыпсалъэу, зыри абы деж щемыпсыхыу.

Нартым къахэкІауэ, Сосрыкъуэр лІы хъуауэ, шууэ, гуп и гъусэу къакІухьурэ губгъуэм къинащ, мэ-

жэщІалІзу, гъузмыладжэу. Яшхэр яукІыу яшхыжынуи абы я Іуэхур нэсащ. Заплъыхь Іуащхьэ-Іуащхьэхэм дэкІуейуэрэ, я хъуре-

гъуркъым. Икіэм-икіэжым, заплъыхьурэ здэкІуэм. мэзым Іугъуэ мащІэ щалъэ-

- Мо Іугъуэр здэщыІэм цІыху щы-Іэщ, Іугъуэм фыкІуи феплъ, - жаІэри шууищ ягъэкІуащ. Шууищыр мафіэм хуэкіуэурэ, унэ хэту къахутащ. Шухэр унэ бжэіупэм зэрыіухьэу, фызыжьри гуфіэри къыщіэжащ. - Уи закъуэ мыбы щыпсэур? -

жаІэри еупщіащ ахэр фызыжьым. - Си закъуэщ, - къажриІащ фызыжьым.

- Ди анэ, дыгъуэмыладжэщ, мэжэщіалізу губгъузм дыкъинащ. Шу гупышхуи дохъу, дыбгъэшхэфыну

піэрэ? - жаіащ шууищым. - Шууищэ фыхъуми, фызгъэшхэнш зывгъэнщІыху, фыкъеблагъэ, - жиlэри, шууищыр къиутlыпщыжащ. Ахэр Сосрыкъуэ и гупым къа-

хыхьэжри: - Зы нанэ цІыкІу дыхуэзати, фебла-

гъэ къыджи ащ, дигъэшхэну дыкъигъэгугъащ, - жаlащ. Апхуэдэу шу гупыр, Сосрыкъуи яхэту, фызыжьым деж шызэхэпсыхаш.

- Фыкіуэ, си щіалэхэ, пхъэ къэфхь, псы къэфхь, нэхъ щІэхыу сыфхуэп-

щэфІэнщ, - жиІэри фызыжьым Сосрыкъуэ и гупым яжриlащ.

Сосрыкъуэ и гупыр зэбгрыжри, хэт псы, хэт пхъэ къахьащ. Фыягъкіэ зыри ціыху щыпсэууэ ялъазыжьым лэгъуп инитІ тригъэувэри, псы изу щалэхэм ирыригъэкащ, езыми мафіэ щіищіэжащ.

ЛэгъупитІыр къавэу щыхуежьэм, зы лэгъупым хугу ІэмыщІэ закъуэ фэнжейм кърихри хикІутащ. Мэл дзажэ закъуэ фіэльти, абы тіуалэ тридзэщ, къыпиупщІри адрей лэгъупым хилъхьащ.

Шу гупыр зэплъыжащ, зэlущэ-щащ. Псоми жаlaщ: «Мыбы и гугъэр сыт, абы хикіута хумрэ хилъхьа лымрэ зылі и кізтійй кіапэ къигъэбыдэнукъым», - жаіэри.
Лэгъупыр къавэщ, хугури тіэпіри

лэгъупым из пастэ хъуащ, хьэнтхъупс Іэнлъэ ини къыщхьэщык ауэ. Пастэр яубащ. Хьэнтхъупсу шынакъ зырыз ирафащ лыр вэхукіэ. Лыр вэри, шу гупым къахутрилъ-хьащ. Арщхьэк!э шу гупым яхуэ-мышхыу лым щыщи п!астэм щыщи

къэнаш. Лэпс мащіэ тіэкіу трафыхыжри къэтэджыжахэщ:
- Дыбгъэтхъащ, тхъэгъуэ махуэр Тхьэм къчит, дежьэжынщ, - жаІэри. Шу гупыр гъуэгум теувэжа нэужь

гупсысэжащ. Мэл имышхыу, пІастэ шыvани абы дэщІызымыгъужи дэ гупым зыри къытхэткъым, мыбы ищІа

тіэкіунитіэр шхьэ тхурикъуа, шхьэ

тхуэмышхарэ? Дывгъэгъази девгъэупщІ мыбы и ерыскъыр къызыхэкlамкІэ, ахъумэ къезэгъкъым

апхуэдэу дыкІуэжыну, - жаІэри унафэ ящІащ, Сосрыкъуэ яхэту, шууищым ягъэзэжу еупщІыну. Сосрыкъуэ яхэту шууищым ягъазэри, фызыжьым деж дыхьэжащ. Шууитіыр пщІантіэм къыдинэри, Сосрыкъуэ фызыжьым деж щІы-

- Ди анэ, зыгуэркІэ дыноупщІыну къэдгъэзэжащи, емыкІу дыкъыумыщІу къыджепІэтэмэ, гуапэ тщыхъунут, - жиІащ Сосрыкъуэ.

- Жыlэ, си щlалэ, упщlэ хъуэн илъкъым, сщіэмэ, бжесіэнщ, - жиіащ фызыжьым.

- АтІэ, ди анэ, дэ шу гупым щыщ дэтхэнэми пастэ шыуанрэ зы мэлрэ имышхыу зыри къытхэткъым. Уэ тхуэбгъэва хугу ІэмыщІэмрэ лы тІуалэмрэ дрикъун щхьэ хъуа? еупщІащ Сосрыкъуэ.

А, Сосрыкъуэ угъурсызыр дунейм къытехьащ, - живащ фызыжьым, ар зэры-Сосрыкъуэр имыщІэу. Сосрыкъуэ губжьащ, и нэщхъыр зэхиукlащ, и напщlэр дригъэуеящ. АршхьэкІэ зиубыдри еупщІащ:

А жыхуэпІэр сыт, ди анэ? жиІэри.

Сэ сыщІалэу зэхэсхыу щытащ, нартхэм къахэкlауэ Сосрыкъуэ й цІэу зы щІалэ дунейм къытехьэнущ, жаГэу. Сосрыкъуэ дунейм къытехьа нэужь, дунейм и берычэтыр текlынущ. Щіым и Іэфіыр щіэкіынущ, Іэщым и дагъэр хэкІынущ, жаІэрт псори пэж хъуащ. Ар фэ зы мэл зэрыфшхыфым къегъэлъагъуэ. Сэ фэзгъэшха хужьгъэр Тхьэгъэлэдж и мэкъумэшщ, Сосрыкъуэ къа-мылъху ипэкІэ къэкІащ икІи дгъэтіылъауэ щытащ. Фэзгъэшха мэлыр Амыщ и мэлым щыщщ. Сосрыкъуэ къамылъху ипэкІэ къалъхуауэ щытащ. Аращ фыщ Грикъуари, аращ зыщІэвгъэнщІари. Иджы Сосрыкъуэ къалъхури, щіым и ізфінмрэ ізщым и дагъэмрэ щіэкіащи, сыт хуэдиз фымышхами, зывгъэнщІынукъым, - къыжриІащ.

Сосрыкъуи фызыжьым ехъуэхъури, и щхьэр къыфІэхуауэ къэшэсыжри и гупым къахыхьэжащ. Къыжриlамкlэ гупыр къеупщlа щхьэкіэ, зыри яжриіакъым.

Хьэндыркъуакъуэ

Блэр гъуэмбым къипщауэ хьэндыркъуакъуэм хуэпщырт ишхыну. Хьэндыркъуакъуэр псым хэмыпкІэжу зыІэригъэхьэн щхьэкІэ, къигъэпцІэн и гугъэу, мурад хуищІауэ жиІэрт: - Еуэрэ-еуэрэ, еуэрашэ,

Багъэтыр лъашэ Гъуэм сыкъреш, Мей мэскіэплъым сыкъырешаліэ! Пщы Къет пщы Мэз къиук ащи, Хьэдагъэ унэкіуэн? - жиіэри... - Ей-ей, сэрмыгъуэ! Сэ схуэдэр пщым я бжэ у Іуагъэхьэрэ?... Сыхьэншакъылэщ, Сыхьэлъакъуэжьщ, Си нэр къопщ, Си пщэр кумбщ, -ЖьгъумпІыкъ

Сыт и щыгъуи сынашэкъашэщ.

Жијэри псым хэпкјэжаш.

Бжыдзэм и тхьэусыхэ

Хуэхуейуэрэ, хуэхуейуэрэ си бжьыдзэ, Щоджэнхэ я хуейм изашэ, Щоджэнхэ я тафэм щыушэ, Щоджэнхьэблэжьыр зэхэзышэ, Уа, бжындээм я тхьэусыхэр согъэш. Щэху-шэхуурэ пІэ лъапэ кърожэ, Си фэри сумэшэжьей къысхуещІ, Хьэджафэри, уэд ящІри ягъалІэ, Гущэм хэлъ сабийои хал ыхь, Цыпхыдзэм хуэдэри я пащІэщ, ЗэрамыщІэжри я уэкІэщ, Куэбжэ ІуукІэжыгъуэми мэятэ.

Аргъуей

Аргъуей жыхуаІэр Уд фҐыцІэ пэ дыдщ, Уэд жьей тхьэмыщкІэщ, ТхьэкІумакІэм зыхесэ. Уэсэпс къехмэ мэмэх, Хьэ хыжыгъуэм мэятэ, Мэкъуауэгъуэм мэтэдж.

Гуэгушыхъу

Хъухъуу-щІыщІу, цы бырыб, ЗэшІэбыбэу

Хъуэхъу щІыжаІэу гуащэгъапцІэ, Лъакъуэ пцІанэу псом

я тепшэ. Пщы и Іэнэ зыгъэлъапІэ, Уи лъапІагъэр

дэ къыщытщІэр Илъэс тІущІэ къыддэбгъащІэмщ, ГуащІэу жэпыр тІэу къыптехэмэщ,

Курых защІэу дэщІэ ЗимыІуэхури

къогъэплъэкІ, Уи кІэр мажьэу уогъэтэдж, Сабий къоджэм ухуолъыж, Уи пэ къижыр уогъэлалэ, Зыбгъэделэу къоджэдыхь. Гуащэм къикІухьынум

Укъилъыхъуэ

щхьэусыгъуэу, Ар гъунэгъу щыубэгъэшщ. Уэршэрыни зэриухыу, Зигъэдахэу ныпкІэлъожьэ. Зигъэдахэм иф Іэф Іыпсу Махуэ псори мес егъак уэ, КъэкІуэжамэ хъущІэ зещІ. Абы хуэдэу захуимыщІым, Быным къащІэм

уэ уегъэхъу,

Іуэхуу иІэ хъур гуэгушых ъуэщ, Зытемылъи тхъу трех,

гъэшІэгъуэнкъэ.

Къызэхимыхми и цІэ иреІуэ. Уэ зэхамыІуэу цы быб, Бгъэлэгубэ зи Іыхьэщхьэ.

Тхьэ джэдыхъу,

Тхъупсыр зи бэ,

Жагъуэгъубэу хъущІэ-щІатэ, Ди Тхьэ закъуэм куэду

Даущджэрджий и уэрэд

ЩакІуэ, щакІуэурэ жыжьаплъэ, Зытепльэр зыІэщІэмыкІ, Зи хьэ гьуабжэжьыр кІэльэф. Къызэдалъэфыр зэдыдиГусщ, Гъуэм исхэри дызэдихуэдэщ, Пхафэм хэсхэр зэдыдибзущ, Мэзым щІэсхэр тхузэрымыгъэгуэш, Шыуэ дызытесхэр шы фэкъу лъакъуэхущ, Хьэуэ ддэщ Іыгъухэр хьэ парий нэсщ. Хьэджафэр нэсым, бажэпсэр Іуеуд, Бажэм и фэр зы Гэрыхьам хьэр ф Гыуэ егъашхэ. Мыщэ къаукІым - фэр гуащэ Іыхьэт, Бланэ къаукІым - и лыр пщы Іыхьэт, Даущджэриижьым хьэшхуэр и гъусэт, Пэ щабэр и гъусэти напэхур и кІэст. Бажэ дещэнумэ, шы къуэгъукІэ дывгъакІуэ, Бланэ дещэнумэ, шы пшэркІэ дывгъажэ, Ди Амуукъуэм щыблэр щагъэш, Фэ гъэгъуа къашэр гуфэ зэтетщ, Ди Арыкъыжьхэм бжьабэжьхэр къыщохъу, Бланэ ехьуар льэгуажьэ фІыцІэщ. Ди фоч фІыцІэжьым дызэдыщІоплъ, Ди нэр зытеплъэр пшэрыхьым ІэщІэкІкъым. Уэ Аржыныжьым блэ фІыцІэр щызэпыропщ, Дыщэ сырымэр зи нащхьэу зи щхьэм хуимытыжыр Къырит Гзэхуакум Іэпщэк Гэ къыдэзыхыжыр -Даущджэриижь гущэурэ ди лІы хахуэрщ.

Ует, тхьэкІумэкІыхь!

Ует, тхьэкіумэкіыхь! Бэрэ узэрыхьэр тхьэщ агъырей мэшш, Чэтыуэрэ чом укъыщокіэрахъуэ,

пІыздыгъу-сыздыгъущ,

Зи лъабжьэ бгъэгъур тхьэм фіэгухэщіщ. Зи гур хэбгъэщІыр Хьэхъужьыкъуэ ХьэнапщІэщ.

Хьэхъуп и хьэ хадэм зы къыщумынэ АшэлІ и ашэхум утримыгъаплъэ. Уи пхэмкіэ сыплъэмэ - утхьэіухудыфэщ, Фэхум ущихьэжкіэ утхьэкіумэ задэщ. Ууэдыжь ціыкіущ, бгыжьэм ущіэсщ. Лъэбжьэнейм щіэсхэр къыщіогъагъых! Нэфым и къуэжьищым макъыр зэдащі, Ержыбыжьищыр къызэдагъауэ.

Куэбэлдырым и хьэ гъуэжьыжьыр Тхьэм къыпхуишэ, Къущхьэхъу къикlыжмэ, уяужь икlыжынкъым.

Псалъэ пэжищэ

Щоджэнхэ Щакіуэжьыр ліыфіщ хужаіэу икІи зекІуэлІу щытауэ жаІэж. Ар зы махуэ гуэр зекіуэ къикіыжу, къуршымкіэ къышышхьэдэхыжым, зы гъуэдыдж гуэр Іущіащ. Ар фіэхьэлэмэт хъууэ щеплъыпэм, лъэужь къилъэгъуащ, гъуэм и деж щыкІуэдыжу. Езым мурад ищІащ:

Сэ мыр зэзмыгъэщІауэ сымыкІуз жиІэри гъуэдыджым зригъэщэтэхащ. Абы ист зы ліы фіыціэ ин, нэхъыбэу плъагъур цыуэ. Щакіуэжьыр и щіэм зэрынэсу, ліы фіьціэ иныр къзізбэри, и пщампіэр къиубыдащ. Щакіуэжьым зыри жимыізу етіысэ-

Сыту фІыщэу укъысІэрыхьа, Тхьэм жиІэм, си ліыщізу упсэуху уэзгъэхьынщ, жиІэри лІы фІыцІэр гуфІащ. Щакіуэжьыр къэпсалъэри:

Тхьэм жиіэм, сыкіуэжынщ икіи сыпхуэлыщіэнкъым, - жиіащ.

ЛІы фіыціэр къеплъри аргуэру дыхьэшхащ, икіи Щакіуэжьым мыр къыжриіащ: Иджыпсту къегъажьи псалъэ пэжищэ къызжыІи узутІыпщыжынщ, армырмэ кІуэж

Сыт ищІэнт ЩакІуэжьым, къригъэжьащ: Уэсэпсафэр - уаялэщ, Уэлбанэ махуэр щІэпытхъщ, Фызым я тхъэгъуэр къэбышхщ, Фыз бзаджэр лІы гъэжьщ, Фызым и фІыр лІы гъатхъэщ, Бланэ щеуэр нэхущщ, Зи шэрэз бзаджэр блэ фіыціэщ, Благъэжьым и гум уеуэм - пфоккуэд, Гур зэрык уэдык ыр и шэрхъщ, Ліыншэ фызабэр гиялэш, Пщащэ шхэрилэр лІы гъапцІэщ, Ямыгъэпціа ліы яубыдыркъым, Унэм ціыху щіэмысмэ - гуэщыжьщ, Іэнэм шхын темылъмэ - ар пхъэбгъущ, Уанэм лІы имысмэ - пхъэ тыкъырщ Фочым шэ имылъмэ - ар башш. ПхъэІэшым вы щІэмытмэ - пхъэ щыльщ, Іэтащхьэ плъагъумэ - бжьыхьэщ, Щынащхьэ плъагъумэ - гъатхэщ, Шхын нэхърэ - шхалъэ, Фыз мылъхуэ нэхърэ - бжэн лъхуэн, Нэфыр тхьэкіумафіэщ, Зи фіэщ умыхъум, тхьэ піуэкіи, зэхихыркъым

Хабзэ мыщІэр щхьэщытхъущ, Пхъуншэр - хьэдагъэншэщ, Вынд и шыр фІэдахэщ, Хамэм ейр Іэфіщ, Ухеймэ - улъэщщ, Жьы зимы!э ф!ы щы!экъым, КъыптекІуэр гугъущ, Гъунэгъур унэгъущ, Зэньогъур зи акъылитІ зэтехуэращ, Къэрабгъэр япэ мауэ, Узыпэмылъэщыну псым зегъэхь, Насып зиІэм и хьэм удз ехъу, Щіакхъуэр зыгъажьэр мафіэщ. Фызыр зыгъэжьыр и ліырщ, ЛІыжь зыгъэжьрэ зи бын и жьауэ щіэтрэ нэхъыфі щыіэкъым Чыуэ къыумыгъэшар бжэгъуу

къыпхуэгъэшыжыркъым Къуэш егъу нэхърэ - ныбжьэгъуфП Гуфіэгъуэмрэ гуіэгъуэмрэ зэпыщіащ, Шыхур зыгъэншыр щыращ, ГъащІэм и кІыхьагъыр зыми ищІэркъым. ЩІым зы ептамэ, тІу къуетыж, Ажалым «сынокіуэ» жиіэркъым, Унэ умыхъуу къуажэ ухъуну упымыхьэ, Нэфыр тхьэ ухуд хъужынукъым, Ерыскъы Іей щыІэкъым, ныбэ

Джэду здэщымыіэм, дзыгъуэр щоятэ. Зыр зым фіэмыкітэмэ, ліы укіыным кіэ иіэнтэкъым.

Ныбэр къэблагъэмэ, благъэр

пщегъэгъупщэ, ЩхьэкІуэ зышэчыр щхьэ шхыгъуэ йохуэ, Хабзэм бзыпхъэ и эш. Іитіыр зэрымытхьэщіў зэрыщіэркъым, Хьэ хей умыукІи, фыз хей иумыгъэкІыж, Дыгъужьыжь лы шхын хинэркъым, ЩІэр дахэщ, жьыр фіыщ, ШІэжьей нэхъ Іэфі щыіэкъым Дыщ зимыіэр хьэщым макіуэ, Екіуу делэным іуэхушхуэ пылъщ, Напэм техуэр жьэм жеlэф, Зыхуэмышы!э пщтырафэщ, Хабзэр убзэу зыфІэщІыр делэщ, Хьэр хьэлывэм щогугъ, Делэр гугъэурэ мэліэж, Джэдыгум езым хуэдэр и щыдэжынщ,

Шы къэмыжам губгъуэ ицІыхуркъым, Укъыщалъхуар зэрумыщІэм хуэдэу, ущыліэнури пщіэркъым, Дыгъум гъунэ ищ Іэркъым Хьэр гугъу ехьынумэ, гъуэгурык уэм

Удын гуауэр мэгъущри, псалъэ гуауэр гъущыркъым Зэмыщхьиті зэрихьэліэмэ зэзэгъыркъым,

Зауэ тхъэгъуэ щы экъым ТІур зы палъэщи, зыр уимыІэ пэлъытэщ, Щхьэр псэум пыіэ щыщіэркъым, Сопіащі эжыпі эу, шы лъэхъам умышэс, Гъусэ хуэмыху нэхърэ - хьэфІ, Хьэр банэурэ мэл эж, Ныбэрэ бынкіэ зэхуэмыдэ щыіэкъым, Анэ зимыІэм, гуІэр и махуэщ, Нэм илъагъур щхьэм и уасэщ, Пщіэнтіэпсыр пщіэншэ хъуркъым, Вы хъунур шкіэ щіыкіэ уощіэ, Іуданэр кіэщіщ жыпізу хыфіумыдзэ, Пшыкъуэр щіалэщ жыпізу уемылъэстауэ, Удым и удыгъэр япэ кърегъэщ, Зэбзэгуэгъу зэпсэгъущ, ЦІыхурэ гъуэгуанэрэ зымыцІыху

махуаем гъусэ умыщі, Джэд щыкъун и пщІыхьщ, Узытхьэлэну псым ухэмыхьэ Хэкужьыхьэ лъэщщ, Мащэм зэ ихуэр набгъэщи, тІзу

ихуэр нэфщ, Хъандзэгу пэтрэ гу егъэуфэрэнкі, Мыгъуэр гъуанэ Іукуэщ, Узыщыгугъыр уи дауэгъу хуэдэщ, Узэрыгугъэу ухъумэ уунэхъурэт, Япэрей акъыл нэхърэ - иужьрей акъыл,

Псэрэ псырэ нэхъ ІэфІ щыІэкъым. АфІэкІа жиІэн щимыгъуэтыжым, щы къэнэжати, и псалъэм къыпидзэжащ: Сыкъызэралъхурэ уэ нэхъ шынагъуэ

слъэгъуакъым, Си гъащІэм иджы нэхъ гуэзэвэгъуэ

сихуакъым Мы щІыпІэм сикІыжым, си гъащІэкІэ сыкъихьэжынтэкьым, - щијуатэм, «псори пэжщ», - жиІэри къиутІыпщыжащ.

«Мэшыкъуэ»

хъэхэр гъунэжщ.

гъэзащ

щІэблэр

ныгъэр

ЕШЭШІАНЭ

«Спартак-Д»-м

Республикэм

щыдихьэххэр

гъэр щаубыдащ.

Кубокри къихьащ.

дзаплъэч

гъэхьэхыным,

гъуалэ зэхыхьэм и фІыгъэкІэ ди республикэм проект гъэщІэгъуэнкъыщыхалъхьащ. Щіэблэм заужьыну іэ-

мал езыт а Іуэхум и сэбэп

жылагъуэм щекіа щап-

АПХУЭДЭЩ «Бгыжьхэм

я джэрпэджэж макъы-

щіэ» фіэщыгъэм щіэту

Жылау Антемыр игъэ-

зэща проектыр. Ар хуэ-

лъэпкъ литературэм де-

гъэр ягурыгъэІуэным. Ди

нэхъыфІхэм къеджэу, абы

хуэкІуэ видеоролик кіэщі

Къэбэрдей-Балъкъэ-

рым футболымкіэ и гуп нэхъыщхьэм 2021 гъэм

щекіуэкіа зэпеуэм и

кізух зэіущіэхэр тхьэма-

хуэ ипэкіэ зэхэтащ. Аршхьэкіэ зэхэкіа хъуатэкъым зэхьэзэхуэм пашэ-

хэтми - дыщэ медалхэр зылъысынур наlуэ ищlын

хуейт ягъэ эпхъуауэ щыта

гъуэ нэужьым зэхьэзэхуэм

и турнир таблицэм япэ

увыпіэм къыщыхутат «Тэр-

чыр», ар зы очкокІэ япэ ищат «Энергетик»-м. Ар-щхьэкіэ тіощірэ епліанэ

джэгугъуэм хиубыдэу прох-

ладнэдэсхэм Налшык и

кіуэкіын хуея зэіущіэр зэ-

рагъэlэпхъуауэ щытам къыхэкlыу «Энергетик»-м иджыри зы зэпэщІэтыныгъэ

къыпэщылът - абы къри-

кІуэм псори зэхигъэкІынут. Дыгъэгъазэм и 11-м Прох-

ландэ щызэхэтащ хэгъэ-

рейхэмрэ налшыкдэсхэмрэ

я зэіущіэ ягъэіэпхъуар.

зэпэщІэтыныгъэм зэрыхуа-

гъэфэщам хуэдэу 4:2-уэ

текІуэныгъэр къыщихьащ «Энергетик»-м. КІзух оч-

ко бжыгъэхэмкІэ ар «Тэр-

чым» щхьэщыкІыжри, нэ-

гъаби хуэдэу зэхьэзэхуэм

прохладнэдэсхэм пашэны-

Фигу къэдгъэкІыжынщи,

2021 гъэм щытекІуащ Фут-

Ищхъэрэ федеральнэ щІы-

налъэхэм я зэхьэзэхүэм,

Къэбэрдей-Балъкъэрым и

КъБР-м футболымкІэ и

гуп нэхъыщхьэм щекІуэкІ

зэпеуэм и кІзух джэгугъуэм

хыхьэу тхьэмахуэ ипэкІэ

Шэджэм и «Шэрджэсым»

и унэм къыщригъэблэгъат

«Тэрчыр». Жэуапыншэ томедшуісє мехеішеах шип

щыдагъэкІри иужьрей зэІу-

шІэм хэгъэрейхэр шыха-

гъэщіат. Тырныауз щыіэу

«Эльбрус»-м 5:3-уэ ефІэ-

«Урыхум» и унэ щыІэу Ба-

бугент и «ЛогоВАЗ»-р 3:1-

уэ хигъэщІащ. Зэхьэзэхуэм

ещанэ увыпіэм куэд щіауэ

дахэ и «Родник»-м гугъу

зыдригъэхьакъым «Ислъэ-

мейм». Абы хьэщІэхэр

3:0-у шытекІуащ. Джэгу-

гъуэ щэщіым иужькіэ тур-

нир таблицэм епліанэ-ет-

хуанэ увыпІэр щаубыдащ

очко бжыгъэ зэхуэдиз зиІэ

«Ислъэмеймрэ» «Урыхум-

ЗэІущІэхэм къыща-

текІуэныгъэхэр зыкІэ

Псынэ-

зыщызыгъэбыда

кІат Налшык и «Спартак-

зэпэщІэтыныгъэ закъуэм.

щызыубыдар

джэгу-

драгъэ-

топджэгум

зыкІэлъыплъа

набдзагуб-

къыдэкІуэтей

и даха-

анэдэлъхубзэм,

Зэпеуэхэр

Дзэ къулыкъу

Адыгэ бзылъхугъэ цІэрыІуэ

Дуней псом и музей нэхъ ин дыдэхэм ящыщ Метрополитен музейм (The Metropolitan Museum of Art) щахъумэ адыгэ бзылъхугъэ ціэрыіуэ Щэрэтліокъуэ -Натырбэ Фатіимэ и фащэр. А бзылъ-хугъэр Суворово-Черкесскэ станицэм щыпсэуа Щэрэтліокъуэ Едыдж и унагъуэм къыщалъхуащ 1890 гъэм. Абы къиухащ уэркъ унагъуэхэм папщіэ Анапэ щы а цыхубз еджап эр.

1908 ГЪЭМ Екатеринодар артистхэм я псапащіэ пшыхь екіуэкіыу, Фатіимэ абы хэтауэ щытащ. Хуэбгъэфащэ зэрыхъунумкІэ, бзылъхугъэр апхуэдэ зы пшыхьым щыІущІауэ щытагъэнущ 1909 гъэм щхьэгъусэ хуэхъуа Натырбэ Кушыку. 1910 гъэм я щІалэ нэхъыжь Мухьэмэд - Джэрий (Малия) дунейм къытехьащ. 1919 гъэм, унагъуэр Уэсмэн къэралыгъуэм щыІэпхъуэм, быниплі къащіэхъуакіэт.

Натырбэ ФатІимэ Тыркум къыщызэІуихауэ щытащ шэрджэс бзылъхугъэхэм я комитет. Ар ядэІэпыкъурт ди лъэпкъэгъу адыгэхэм. Тырку къулыкъущІэхэм яІущіэри, ягуригъэіуащ адыгэ псэупіэкіэ ядэІэпыкъун зэрыхуейр. И лъэІури пхи-гъэкІащ: тырку сулътІаным шэрджэс кІуэрыкІуэсэжхэм яхухихащ и гъэма-хуэ унэхэм ящыщ зы. ИужькІэ а унэр ціэрыіуэ хъуащ «Шэрджэс унэ» фіащ-ри. Унэр нэщіт, унэлъащіэ щіэттэ- и бынхэм я гъусэу къыдэнащ бзылъху-къым, щыгъынхэм, хьэпшыпхэм, ерыс- гъэр. Мэжэщіэліагъэри ягъэунэхуащ. И зэгуэр къахуэкІуауэ щытащ США-м и комиссар нэхъыщхьэ, адмирал Бристаль. Ар итхьэкъуат шэрджэсхэм я хьэл-шэным, я зэпІэзэрытагъым, я хабзэм. Абы ирищхьэгъусэр и бынхэр, и шыпхъуитІыр (Зазирэ Зэгрэтрэ).

1923 гъэм бадзэуэгъуэм и 8-м Константинополь икІри, шыщхьэуІум и 1-м НьютІимэ и щхьэгъусэ Кушыку 1925 гъэм ду- гъэм, илъэс 93-рэ и ныбжьу. нейм ехыжащ. Къалэшхуэ мыцІыхум

Налшык дэт Музыкэ лымкіэ къызэратар.

зэпеуэр

Жад

Овлиенкэ

институтыр къэзыухагъа- пІэр илъэс 18-м ит Афэ-

езыгъэзахэр ягъэщІэхъуа- тэ пэжым и телъхьэу сыт

къым. Къыхэгъэщыпхъэщ щыгъуи зэрыщытыр, му-

«9 волна» кана- щи зэрыхуэкІуэр.

зи гугъу тщІы сабий Іуэху рад ищІам ерыщу дапщэ- ну.

театрым иджыблагъэ ше-

Балъкъэрым и тхьэІу-

худ-2021» зэпеуэм и кІэўх

къызэрагъэпэщащ Гъуаз-

джэхэмкІэ Кавказ Ищхъэрэ

Юлиерэ. Хъыджэбзхэр зэ-

рыщІалэ дыдэм емылъы-

тауэ, я зэфІэкІымкІэ рес-

публикэм къыщацІыхуащ.

кіуэкіаш

Іыхьэр.

МЫГЪЭРЕЙ

ФатІимэрэ

щІэ режиссёрхэу

къыхэкІхэм хуэныкъуэхэт. ИтІани, ар жьэгу бгыр щІикъузэри, и бынхэм щІэныгъэ яхуэхъуащ, хуабагъэр щытепщэ псэукІэ куу яригъэгъуэтащ. Махуэм сыхьэт 16-кІэ яхуащ. Тыркум и къэрал лэжьакІуэхэр лажьэрт дакІуэу. Ауэрэ щыгъын дыным кърагъэблагъэ, епсалъэ хъуащ. Уеблэмэ, езым и гупсысэ къыщигъэлъэгъуащ, дизайн щІэщыгъуэхэр къигупсысурэ. Киномрэ театрымрэ я лэжьакіуэхэм куэду яхуэдэрт. Езым и хьэрычэт Туэху зэригъэпэщыжам нэмыщІ, жылагъуэ Іуэхуми гъэблагъэри, адыгэ унагъуэ зыбжанэ зэпымыууэ хэтащ. Зыщыпсэу фэтэрым США-м Іэпхъуауэ щытащ а зэманхэм, и пэтущіэ пэшышхуэр шэрджэс егъэблэ-Абыхэм ящыщт Фатіимэ и унагъуэри: и гъапіэ ищіат. Еристов Сидамон щіыгъуу къызэригъэпэщащ «Алаверди» шэрджэскуржы зэгухьэныгъэр. Абы и ІуэхущІапІэр щаухуауэ щытащ Нью-Йорк пэмыжыжьэу. Апхуэдиз зыхузэфІэкІа бзылъхугъэм гъа-Йорк нэсащ ахэр зэрыса кхъухьыр. Фа- щІэфІи иІащ, ар дунейм ехыжащ 1983

СЭРАЛЪП Мадинэ.

чемпионыр егъэбелджылы

зэрынэхъыбэм къыхэкІыу «Шэрэджыр» илъэсмейдэсхэр нэхъ ищхьэкіэ къыщызэтеувыіащ.

Турнир таблицэм зэхъуэхэзымылъхьа «Кэнжэмрэ» «Псыгуэнсум-

Прохладнэ и «Энергетик»-

Абыхэм къапэщІэта командэхэм я гугъу пщІымэ, зи ціэ къијуапхъэр Нарткъалэ и «Нартырщ». Гъэ джэгугъуэм къриубыдэу абыхэм 165-рэ (!) я хьэрхуэрэгъухэм «я жагъуэ къащіащ». Я гугъуехькі́э зы текіуэныгъи къамыхьауэ гъэ джэгугъуэр зэхуащІыжащ. Зи ебгъэрыкІуэныгъэр нэхъ кІащхъэ дыдэхэм я деж къыщыхэщащ

Аруан районым и командиті зэуэ КъБР-м футбо-Шэджэм Етlуанэ и лымкlэ и гуп нэхъышхьэм «Шэджэм-2»-м и гъуэм къыхагъэкlащ. Зэхьэзэхуэм «Энергетик»-м дигъэкlа то- иужь дыдэ увыпlэхэр щы- пихым хэгъэрейхэм зыри зубыда «Нартымрэ» «Шэкъыпагъэувыфакъым. Ап- рэджымрэ» гъэ къакlуэ хуэдэ дыдэ бжыгъэкІэ иу- яхъуэжынущ япэ гупым пахащ «Малка»-мрэ «Нар- шэныгъэр къыщызыхьахэу Прохладнэ и «Энергетик»-р тымрэ» я зэпэщіэтыныгъэ- Шэджэм и «Шэрджэс-07» ри. Ауэ иджы нэхъ лъэщу -мрэ Алътуд и «Искра»-къышакlар хэгъэрейхэрш. мрэ. Гуп нэхъышхьэм къыхэнэн папщІэ Тырныауз и «Эльбрус»-мрэ «ХьэтІохъущыкъуеймрэ» зэпэщІэуэ

вил»-мрэ.

зэІушІэ

футболымкІэ и гуп нэхъыщ-

драгъэкІуэкІы-

кізух зэіущізхэм мыпхуэдэ бжыгъэхэр къарикІуащ: дыгъэгъазэм и 4-м: «Шэрджэс» (Шэджэм-2) - «Тэрч» (Тэрч) - 0:3, «Шэрэдж» (Старэ Шэрэдж) - «ХьэтІо-хъущыкъуей» (ХьэтІохъу-щыкъуей) - 0:3, «Эльбрус» (Тырныауз) - «Спартак-Д» (Налшык) - **3:5**, «**Урыху**» (Урыху) - «**ЛогоВАЗ**» (Бабугент) - 3:1; дыгъэгъазэм - «**Ислъэмей**» (Ислъэмей) - 0:3, «Шэджэм-2» (Шэджэм-2) - «**Энергетик**» (Прохладный) - **0**:**6**. «Малка» (Малкэ) - «Нарт» (Нарткъалэ) - 6:0, «Кэнжэ» (Кэн-

хьэм щекіуэкіа зэпеуэм и ЖЫЛАСЭ Замир. Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и гуп

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. «Энергетик» 2. «Тэрч» 3. «Родник» 4. «Ислъэмей» 5. «Урыху» 6. «Кэнжэ» 7. «Шэджэм-2 8. «Псыгуэнсу» 9. «ЛогоВАЗ» 10. «Шэрджэс» 11. «Малка» 12. «Спартак-Д» 13. «Хьэтlохъущыкъуей» 14. «Эльбрус» 15. «Шэрэдж» 16. «Нарт»	30 30 30 30 30 30 30 30 30 30 30 30 30 3	26 25 19 18 17 16 15 13 11 12 10 6 5 2 1	344 25645472435 22	1 1 7 10 8 8 11 12 13 12 16 16 21 20 26 27	131-27 117-25 118-50 113-76 81-56 77-60 78-83 64-59 76-80 60-81 75-78 71-69 42-105 58-114 36-112 43-165	81 79 61 56 54 49 44 43 40 38 34 21 20 8

Усыгъэм и къарур

Антемыр и гупым.

рэ гупсысэ щхьэпэхэм хьэпохэм щ эблэм ухуашэ. Мы зэманк э Ан- лъригъэтэнырщ, хуигъэхьу ахэр зэlэпахащ. мыщlым и зэранкlэ хаб-КІуащ БетІал, Жылэтеж зэми гъэсэныгъэми зэры-Сэлэдин, Кулиев Къай- кІэрыхур. сын, Къаныкъуэ Заринэ республикэм и усакіуэ сымэ, нэгъуэщі усакіуэ ціэрыіуэхэм я іэдакъэщіэкі ціэрыіуэхэми я творчествэм хэГэбащ щГалэр.

зэрыжиІэм- ми. Апхуэдэщ лъэпкъ-Жылаум

щІа- дэлъхубзэр ГУ темыр апхуэдэ зыбжанэ зэраlэщlэкlуэсыкlыр къа-иригъэтхри Интернетым гуригъэlуэнырщ. Абы ирилъхьати, цІыху куэд къыхегъэщ я анэдэлъдыдэ къыпэджэжам и хубзэм хуэфащэ гулъытэ мызакъуэу, зым адрейм щ алэгъуалэм зэрыхуа-

> КъищынэмыщІауэ, Антемыр и гугъу ещІ мы Іуэхум тезыгъэгушхуа нэгъуэщІ щхьэусыгъуэхэ-

ціыкіу трахыну я мурадщ кіэ, абы къалэн нэхъыщ- хэм яку дэлъ зэныбжьэхьэу зэхуигъэувыжыр анэ- гъугъэр гъэбыдэныр, хаб-Видеороликхэм щіа- дэлъхубзэр хъумэным зэр, щэнхабзэр хъумэныр, гъыбзэ яіэщи, абырэ усэм- ехьэліауэ щыіэ лъэпощ- къыдэкіуэтей щіэблэр хэкупсэу къэгъэхъуныр, анэдэлъхубзэхэм я пщіэр къэІэтыныр.

> Къыхэгъэщыпхъэщ проектыр зэрырагъажьэу КъБР-м Щэнхабзэм-ЕгъэджэныгъэмкІэ, кlэ. щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ министерствэхэм, «Кавказ фильм» киностудием, «Дея Синема» кино гъэлъэгъуапіэм абы зэрызыщіагъэ-

дахэхэр Мурад

щіалэщіэм адэкіи иригъэфІэкІуэну ди гуапэщ. ТЭРЧОКЪУЭ Дисэ.

«Урысейм и псыхэр»

фіэщыгъэм щіэту ди къэралым 2014 гъэм

къыхилъхьа програм-

мэ нэхъ ин дыдэм

гъэ купщафіэ къе-

зыхьэл ахэм хабжащ

Къэбэрдей-Балъкъэ-

А ПРОГРАММЭР хуэ-

гъэпсат, псы ежэххэм

я мызакъуэу, гуэлхэм-

рэ псыпціэхэмрэ я Іэ-

гъуэблагъэхэри къаб-

зэрэ зэјузэпэщу зехьэ-

ным. ЦІыху куэдым я зыгъэпсэхупІэ псы

Іуфэхэм кІэрыхубжьэ-

рыху куэдыщэ щызэт-

рехьэ: пластик, тхы-

лъымпІэ, абдж - псо-

ри щІыуэпсым зэран

хуохъу. Псыхэм я уэрыгъуэм ахэр хехьэри,

щІыпІэ-щІыпІэхэм псы-

ІущІэ ІэрыщІхэр къы-

Псынэпкъым ахэр

къыщхьэдожэхыжри

Іэгъуэблагъэр зэщІещ-

тэ, ирехъу ар унэ лъап-

къым псы Іуфэхэр

зэщІэгъэкъэбзэным

теухуа акцэхэр, щэбэт

щІыхьэхухэр ди рес-

публикэм щрамыгъэ-

кІуэкІыу. А Іуэхум

жыджэру хэтщ щІы-

уэпсыр фІыуэ зы-

гъуэ зэгухьэныгъэхэр,

хэр. Иужьрей илъэс

пхъэнкІийрэ кІэрыхуб-

къуащ. Псом хуэмы-

дэу лэжьыгъэшхүэхэр

къыщрахьэліащ Іуащ-

къурш аузхэм, бгылъэ

нэхъ здынэмыс къуэ-

«Урысейм и псыхэр»

программэм лэжьэн

зэрыщІидзэрэ ди къэ-

ралым и щІыналъэ

псоми зэхэту пхъэн-

кІийуэ тонн мин 700-м

нэблагъэ псы Іуфэхэм

Ічагъэкъэбзыкіаш. Акцэхэмрэ щэбэт щІыхьэхухэмрэ ирихьэл ащ

ціыху мелуани 7. Урысейм и щІыналъэ 85ри зыхэта а Іуэхум зи

щіыналъипщіым яхэ-

хуащ Къэрэшей-Шэр-

джэсыр (япэ увыпІэр

къихьащ), Къэбэрдей-

Балъкъэрыр, Осетие Ищхъэрэр, Ингушыр.

ЩІыуэпс къабзагъэмрэ

псы ежэххэм гулъытэ

кІэ Кавказ Ищхъэрэм

яхуэщ Іным-

ЛЪОСТЭН Музэ.

иубыдауэ

жыла-

CTV-

абыхэм

тоннищэ

Шэрэдж

щыІэ

турист

цІыхур

шаІэта

зэшІа-

волонтёр-

лъагъухэр,

дентхэр,

зыбжанэм

жьэрыхуу

бжыгъэхэр

хьэмахуэ,

щІыпІэхэм,

кІуапІэхэм,

ладжэхэм.

лэжьыгъэр

хэха

бжьыпэр

жыпІэ хъунущ.

щІыналъэхэм

ІуэхущІапІэхэр,

Зы илъэси къанэр-

сэ, тафэ, ныджэ.

щоунэху.

лэжьы-

хиубыдэу

ЯгъэІэпхъуа зэІущІэм

къышіэкіар хэгъэрейхэрщ.

кІыныгъэ рэ» я зэlущlэр 3:2-уэ кэнжэдэсхэм я текІуэныгъэкІэ иу-

Гъэ джэгугъуэм къызэригъэлъэгъуамкІэ, зыхъумэжыныгъэ нэхъыфІ зиІэу къыщІэкІар «Тэрчырщ». Хьэрхуэрэгъухэм абыхэм я гъуэр къызэрыхагъэщІар 25-рэщ. Зэхьэзэхуэм хэта пщыкІухым ящыщу ебгъэрыкІуэныгъэ нэхъыфІ зиІэр топ 131-рэ (!) зэІущіэ щэщіым щыдэзыгъэкіа

иухыным ипэ къихуэу абы хэкІыжа Старэ Шэрэдж и нущ Налшык и «Къ́эбэрдеймрэ» «Псыкуэд - Мержэ) - «Псыгуэнсу» (Псы-Къэбэрдей-Балъкъэрым гуэнсу) - 3:2.

нэхъышхьэм и кІэух турнир

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. «Энергетик» 2. «Тэрч» 3. «Родник» 4. «Ислъэмей» 5. «Урыху» 6. «Кэнжэ» 7. «Шэджэм-2 8. «Псыгуэнсу» 9. «ЛогоВАЗ» 10. «Шэрджэс» 11. «Малка» 12. «Спартак-Д» 13. «ХьэтІохъущыкъуей» 14. «Эльбрус» 15. «Шэрэдж» 16. «Нарт»	30 30 30 30 30 30 30 30 30 30 30 30 30 3	26 25 19 18 17 16 15 13 11 12 10 6 5 2 1	3 4 4 2 5 6 4 5 4 7 2 4 3 5 2 2	1 1 7 10 8 8 11 12 13 12 16 16 21 20 26 27	131-27 117-25 118-50 113-76 81-56 77-60 78-83 64-59 76-80 60-81 75-78 71-69 42-105 58-114 36-112 43-165	81 79 61 56 54 49 44 43 40 38 34 21 20 8 5

Бжьыхьэ дэшыгъуэр

Миланэ

къиухащ.

рэ уэрэджыlакіуэ хъчныр.

утыку итыныр и хъуэпса-

пІзу къэтэджащ. Курыт

еджапіэм щыщіэсым, абы

хухэм жыджэру хэтт, ири-

гъэкІуэкІырт. Гъуазджэхэм-

кІэ сабий школ №1-м и

«Театр гъуазджэ», «Уэрэд

Мы зэманкІэ хъыджэб-

зыр пщащэгъэдахэ (виза-

жист) ІэщІагъэм ирола-

жьэ. Абы и хъуэпсапІэ нэ-

хъыщхьэхэм ящыщщ езым

шэ нэхъыбэ игъэшІэрэшІэ-

ну, нэхъ насыпыфІэ ищІы-

ИНЭРОКЪУЭ Данэ.

унэтІыныгъэхэр

Къэбэрдей-Балъкъэрым и тхьэІухуд Афэшокъуэ Миланэ

Я теплъэкіэ зэкіужрэ

хъыджэб-

зхэм я зэфіэкі, творче- къышызэрагъэпэш

кърашат а пщыхьэщхьэм.

скэ къэухь, акъыл жанагъ

и тхьэlухуд-2021» цІэ лъа-

шокъуэ Миланэ хуагъэфэ-

щащ. Япэ вице-мисс хъуар

Тен Даянэщ, етІуанэр Ба-

нымкІэ Афэшокъуэм сэ-

Иджыри абыхэм я дзыхь бэп къыхуэхъуауэ къелъы- и студие къызэӀуихыу пща-

Зэпеуэм пашэ щыхъу-

«Къэбэрдей-Балъкъэрым

«**Къэбэрдей-** гуакІуэу пщащэ 12 утыку

Зэрыхабзэщи,

ягъэлъэгъуащ.

тыр Лиещ.

щраджэ 2021 гъэм и бжьыхьэ лъэхъэнэр икіэм ноблагъэ. Абы хэту мы махуэхэм Налшык дэт республикэ дзэ военкоматым икІри Хэкум и хъумакІуэхэм я сатырхэм хыхьащ сэлэт щіалэщіэ гуп.

АХЭР егъэжьэным ипэ къихуэхэу военкоматхэм лэжьыгъэшхуэ щрагъэкІуэкІ. Мы бжыхьэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщу я дзэ къулыкъур ирахьэкІын папщІэ ираджэну я мурадщ ныбжьыщІэ миным нэблагъэ. Ди республикэм икlахэм я нэхъыбэм къулыкъур щрахьэкІынущ ЗыхъумэжыныгъэмкІэ министер-

Дзэм къулыкъу щызыщіэнухэр ствэм и лъэсыдзэхэм, Дзэ-хьэуа къа- рагъэпэщ. Илъэс дэкіым иджы хуэдэ рухэм, Лъэпкъ гвардием. Мы гъэм лъэхъэнэм ди щІалэхэм я къулыкъур ди щіалэхэр хаугуэшэнущ къэралым кърахьэліауэ я унэ къагъэзэжынущ. и европей лъэныкъуэмкіэ, Уралым, Зи гъащіэр Іэщэкіэ зэщізузэда къа-Сыбырым, КъуэкІыпіэ Жыжьэм щы-Іэ Іэщэкіэ зэщіэузэда къарухэм.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и дзэ военкоматым хъыбар къызэрыди- гъуэм и 1-м щ идзащ. Дыгъэгъазэм гъэщіамкіэ, иджы къекіуэліа щіа- икіэм иухынущ. лэщІэхэр къулыкъу ехьэкІыным хъарзынэу хуэхьэзырщ. Языныкъуэхэм щІэныгъэ нэхъыщхьэ зрагъэгъуэтащ. Хабзэ зэрыхъуауэ, сэлэт дзауэ) мы махуэхэм Хэкум и хъущіалэщіэхэр къулыкъу щрахьэкіы- макіуэ къулыкъум пэрыува Атэбий ну частхэм кlуэн ипэ къихуэу фор- Алихъан, Мэш Резуан, Шыбзыхъуэ

рухэм езыпхыну мурад зиІэхэм адэкІи я къулыкъум пащэфынущ.

Бжьыхьэ дзэ дэшыгъуэм жэпуэ-

МЭЗКУУ Къан.

Сурэтым: (сэмэгүмкіэ къыщыщіэмэ щатІагъэ. Ахэр банк картэхэмрэ Андемыр, Алборэ Алий, Гюльмамезыхуэныкъуэ хьэпшыпхэмкІэ къызэ- дов Ахьмэд сымэ.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту шыткъым.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІ́эм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ. «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. (12+)

357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарь Къаншокъуэ Эллэ, корректорхэу Нэужьокъуэ Заирэ (1, 2-нэ нап.), Елмэс ФатІимэ (3, 4-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ. Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, шытрадзар сыхьэт 20.00-рш.

Индексыр П5894 • Тираж 1.857 • Заказ №2781

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр: ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІредактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, шхьэщэмыщІ Изэ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» КъБР-м газетыр и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ,

Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66. КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэм-

рэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкІэ - 42-57-59; щэнхабзэмкІэ - 42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ 40-15-31; хъыбарыщ Іэхэмрэ спортымк Іэ 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэкІакІуэхэм -42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм - 42-75-78, 42-63-64.